

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМИ

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за конкурсними пропозиціями:

**Економіка та економічний розвиток; Економічна аналітика та
економіка праці; Міжнародні економічні відносини;
Міжнародні відносини та суспільні комунікації;
Облік, аудит і оподаткування; Фінанси і банківська справа;
Менеджмент організацій і адміністрування;
Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання);
Міжнародний бізнес; Проєктний менеджмент;
Маркетинг; Підприємництво, торгівля та біржова діяльність;
Логістика та митна справа; Готельно-ресторанна справа;
Подорожі, туризм і рекреація**

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за освітньою програмою:

Економіка та економічний розвиток

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

АНОТАЦІЯ

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається «Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ».

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)», освітня програма «Економіка та економічний розвиток».

Зміст програми охоплює ключові положення навчальних дисциплін, які становлять фундамент підготовки здобувачів за освітньою програмою «Економіка та економічний розвиток» та є необхідними для продовження навчання за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття першого рівня (бакалавра) вищої освіти за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» освітньої-професійної програми «Економіка та економічний розвиток».

Голова робочої групи (гарант освітньої програми «Економіка та організація бізнесу») – Марина ГЛІЗНУЦА, кандидат економічних наук, доцентка, доцентка кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин.

Члени робочої групи:

1. Дмитро КРАМСЬКОЙ – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин.
2. Ірина НОВІК – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин.
3. Оксана ХОДИРЄВА – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступний фаховий іспит здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.

2. Під час проведення іспиту за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.

3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином згенерованого засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.

4. У разі виникнення під час складання іспиту обставин непереборної сили (повітряна тривога, тощо) вступники повинні негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається членами екзаменаційної комісії в індивідуальному порядку.

5. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.

6. Загальний час проведення фахового випробування складає 60 хвилин.

СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітньою програмою «Економіка та економічний розвиток» спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» складається з:

1) 30 теоретичних закритих тестових питань по системі 1:4 (з 4 варіантів відповідей потрібно обрати 1 правильну) з програми курсу, за кожне питання нараховується по 3 бали за правильну відповідь;

2) 1 практичного завдання, що містить варіанти відповідей по системі 1:4 (з 4 варіантів відповідей потрібно обрати 1 правильну); за правильну відповідь нараховується 10 балів.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1. Економіка як наука. Предмет і методи економічної теорії

Поняття економіки та її роль у суспільстві. Предмет економічної теорії. Основні економічні потреби та ресурси. Проблема вибору та обмеженості ресурсів. Альтернативна вартість. Методи економічної теорії: спостереження, аналіз, моделювання, граничний аналіз. Позитивна та нормативна економіка.

2. Економічні системи та власність

Типи економічних систем: традиційна, ринкова, командна, змішана. Порівняння основних рис економічних систем. Форми власності: приватна, державна, колективна. Роль власності в ринковій економіці.

3. Ринок і ринковий механізм

Суть і функції ринку. Попит, пропозиція та рівноважна ціна. Фактори, що впливають на попит і пропозицію. Еластичність попиту і пропозиції: загальне уявлення. Конкуренція та її види. Ознаки монополії.

4. Підприємництво та основи бізнесу

Поняття підприємництва. Види підприємницької діяльності. Функції підприємця. Капітал у підприємницькій діяльності: основний і оборотний. Виробництво і прибуток.

5. Роль держави в економіці

Навіщо держава втручається в економіку. Основні функції держави в ринковій економіці. Податки і державні витрати. Коротке уявлення про фіскальну і грошово-кредитну політику.

6. Економічне зростання та добробут

Що таке економічне зростання. Основні показники розвитку: ВВП, рівень життя, зайнятість. Сталий розвиток. Чинники, що впливають на добробут населення.

7. Світова економіка і міжнародні зв'язки

Світове господарство. Основні форми міжнародних економічних зв'язків: торгівля, капітал, праця. Глобалізація економіки. Роль міжнародних економічних організацій. Участь України у світовій економіці.

РОЗДІЛ 2. МІКРОЕКОНОМІКА

1. Основи економіки. Ефективність використання ресурсів

Предмет і функції економічної науки. Основні рівні економічного аналізу: мікроекономіка, макроекономіка, мезоекономіка, мегаекономіка. Проблема обмеженості ресурсів та необхідності вибору. Альтернативна вартість. Межа виробничих можливостей (графік можливого випуску).

Економічна ефективність. Граничний аналіз. Номінальні й реальні економічні показники. Позитивна та нормативна економіка.

2. Попит, пропозиція та ринковий механізм

Попит і закон попиту. Що впливає на зміну попиту. Нецінові фактори попиту. Пропозиція і закон пропозиції. Чинники, що впливають на зміну пропозиції. Ринкова рівновага. Рівноважна ціна та кількість. Надлишок споживача і виробника. Цінова еластичність попиту і пропозиції: загальне уявлення. Зв'язок між еластичністю та доходом. Вплив держави на ринок: податки, субсидії, обмеження цін. Наслідки втручання – надлишки, дефіцити, втрати для суспільства.

3. Поведінка споживача

Корисність товарів. Сукупна і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності. Раціональний вибір споживача. Рівновага споживача при обмеженому бюджеті. Криві байдужості: суть і значення. Карта кривих байдужості. Бюджетне обмеження. Реакція споживача на зміну цін і доходу. Криві «дохід – споживання», «ціна – споживання».

4. Виробництво і витрати підприємства

Підприємство як суб'єкт мікроекономіки. Виробництво та його технологія. Виробнича функція з одним і двома факторами. Закон спадної віддачі. Сукупний, середній та граничний продукт. Ізокванта та ізокоста: суть і графічне зображення. Рівновага виробника. Поняття витрат: явні, неявні, бухгалтерські, економічні. Постійні й змінні витрати. Середні й граничні витрати у короткому й довгому періоді. Ефект масштабу: зростаючий, сталий, спадний.

5. Ринкові структури: конкуренція та монополія

Суть і види ринкових структур. Основні ознаки: кількість фірм, рівень контролю над цінами, вхід на ринок. Досконала конкуренція: ознаки, поведінка фірми, рівновага у коротко- і довгостроковому періодах. Монополія: основні риси, види монополій, наслідки для ринку і споживача. Монополістична конкуренція: приклади, ознаки, нецінова конкуренція. Олігополія: кілька великих фірм, бар'єри входу, змова та конкуренція. Економічні наслідки олігополії.

ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Теоретичні питання

Один вірний варіант відповіді - 3 бали за кожне тестове завдання

1. Що є основним предметом економічної теорії?

- a) Дослідження державного бюджету
- b) Вивчення виробництва, розподілу і споживання благ
- c) Аналіз природних ресурсів
- d) Розвиток технологій

2. Що визначає закон попиту?

- a) Чим вища ціна, тим більше купують
- b) Чим нижча ціна, тим більше купують
- c) Попит не залежить від ціни
- d) Чим вища ціна, тим нижчий попит

3. Яка з наведених ринкових структур характеризується наявністю одного великого продавця?

- a) Досконала конкуренція
- b) Монополія
- c) Олігополія
- d) Монополістична конкуренція

4. Що є прикладом альтернативної вартості?

- a) Витрати на оренду приміщення
- b) Втрачені можливості через вибір одного варіанту замість іншого
- c) Податки, які сплачує підприємство
- d) Вартість імпортованого товару

5. Що вивчає мікроекономіка?

- a) Поведінку окремих споживачів і фірм
- b) Державну економічну політику
- c) Світову торгівлю
- d) Рівень інфляції в країні

6. Як зміниться попит на товар при підвищенні його ціни (за інших рівних умов)?

- a) Попит зросте
- b) Попит залишиться незмінним
- c) Попит зменшиться
- d) Попит зміниться випадковим чином

7. Який з наведених факторів впливає на пропозицію товару?

- a) Доходи споживачів

- b) Витрати на виробництво
- c) Мода та уподобання
- d) Очікування споживачів щодо майбутніх цін

8. Що характеризує ринок монополістичної конкуренції?

- a) Один великий продавець
- b) Кілька великих компаній, що контролюють ринок
- c) Багато продавців, які пропонують диференційовані товари
- d) Повна відсутність конкуренції

Практичне завдання

Один вірний варіант відповіді - 10 балів

1. Як змінився виторг компанії після зміни ціни?

Вихідні дані: Компанія продала 400 одиниць продукції за ціною 30 дол. США за одиницю. Після підвищення ціни до 35 дол. США обсяг продажу зменшився до 360 одиниць.

- a) Виторг збільшився на 600 дол. США
- b) Виторг зменшився на 400 дол. США
- c) Виторг не змінився
- d) Виторг зменшився на 1200 дол. США

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Економічна теорія: навч. посібник для студентів спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність / За ред. С. І. Архієреєва. – Харків: НТУ "ХПІ", 2020. – 230 с.
2. Курс економічної теорії: Навчальний посібник/ За ред. С. І. Архієреєва, Н. Б. Решетняк. – Харків: НТУ "ХПІ", 2008. – 332 с.
3. Основи економічної теорії: навч. посіб. / [М. М. Гуревичов, Н. Б. Решетняк, С. І. Архієреєв та ін.]. – Х.: НТУ "ХПІ", 2003. – 288 с.
4. Основи економічної теорії : навч. посібник / С. І. Архієреєв [та ін.] ; ред. С. І. Архієреєв ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Іванченко І. С., 2018. – 120 с.
5. Політична економія: Навч. посіб. для студентів / За ред. проф. С.І. Архієреєва, доц. В.С. Духова, доц. Н.Б. Решетняк. – Харків, 2006. – 364 с.
6. Білецька Л.В., Білецький О.В., Савич В.І. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка. Підручник. 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 688 с.
7. Гальчинський А.С. Основи економічних знань: навч. посіб. / А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко, Ю.І. Палкін. - 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Вища шк., 2002. – 543 с.
8. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 9-те вид., доповн. – К.: Знання, 2014. – 710 с.
9. Економічна теорія: Посібник / За заг. ред. Є.М. Воробйова. – Київ-Харків, 2001. – 704 с.
10. Основи економічної теорії. Підручник. 3-тє вид. / За заг. ред. Ю.В. Николенка. – Київ: ЦУЛ, 2003 – 540 с.
11. Мікроекономіка: навч. посібник / ред. С.І. Архієреєв, Н.Б. Решетняк. – Харків: НТУ "ХПІ", 2013. – 160 с.
12. Курс мікроекономіки: Навчальний посібник для студентів спеціальностей "Економіка", "Облік і оподаткування", "Менеджмент", "Маркетинг", "Підприємство, торгівля та біржова діяльність" / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.
13. Економічна теорія. Мікроекономіка : підручник / В. М. Тарасевич та ін.; за ред. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 134 с.
14. Мікроекономіка : підручник / А. П. Наливайко та ін. – К. : КНЕУ, 2011. – 446 с.

15. Косік А. Ф. Мікроекономіка : навч. посібник / А. Ф. Косік, Г. Е. Гронтковська. – К. : ЦУЛ, 2008. – 438 с.
16. Пилипенко В. В. Мікроекономіка / В. В. Пилипенко. – Суми : ТОВ "Мрія", 2007. – 284 с.
17. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 кн. / С. М. Панчишин, П. І. Островерх, І. В. Грабинська та ін. ; за ред. С. М. Панчишина, П. І. Островерха. – 4-те вид., виправл. та доп. — Л. : Априорі, 2020.— Кн. 1: Вступ до макроекономіки. Макроекономіка. – 648с.
18. Acemoglu D., Laibson D., List J. Microeconomics. London: Pearson, 2019. 514 p.
19. Colander D. Microeconomics. London: McGraw-HillEducation, 2019. 624 p.
20. Frank R.H., Bernanke B.S. Principles of Microeconomics. London: McGraw-HillEducation, 2019. 480 p.
21. Хмель С.М. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.
22. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник : у 2 кн./ С.М. Панчишин, П.І. Островерх, І.В. Грабинська та ін.; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. – 3-те вид., виправл. та доп. – Л. : Априорі, 2017. – Кн.1: Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка . – 567с.
23. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навч.посіб.: У 2 кн. – Кн.1: Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка / Авт.кол.: С.Панчишин, П.Островерх, Г.Стеблій та ін..- 4-те вид., випр. і доп.- К.: Знання, 2023.- 723 с.
24. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник // За ред. С.Панчишина, і П.Островерха. Книга 2. – К. : Знання, 2010. – 440с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Теоретичні питання, що містять один вірний варіант відповіді. Вірна відповідь на питання (30 тестових питань) оцінюється в три бали. Практичне завдання що містить варіанти відповідей по системі 1:4 (з 4 варіантів відповідей потрібно обрати 1 правильну), оцінюється в 10 балів.

Максимальна сума балів за успішне складання фахового вступного випробування складає 100 балів. Для підрахунку отриманих на тестуванні правильних відповідей та їх переведення для отримання кінцевого результату використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку оцінки вступного випробування за кількістю наданих правильних відповідей

Кількість правильних відповідей	Тестовий бал	Значення	Кількість правильних відповідей	Тестовий бал	Значення
Теоретичні питання (кожна правильна відповідь рахується в 3 бали)					
1	3	не склав	16	48	склав
2	6	склав	17	51	склав
3	9	склав	18	54	склав
4	12	склав	19	57	склав
5	15	склав	20	60	склав
6	18	склав	21	63	склав
7	21	склав	22	66	склав
8	24	склав	23	69	склав
9	27	склав	24	72	склав
10	30	склав	25	75	склав
11	33	склав	26	78	склав
12	36	склав	27	81	склав
13	39	склав	28	84	склав
14	42	склав	29	87	склав
15	45	склав	30	90	склав
Практичне завдання (оцінюється в 10 балів - якщо відповідь вірна, 0 балів - якщо надана відповідь невірна)					
31	100	склав			

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.
Протокол № БЕМ-3 від 25 березня 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за освітньою програмою:

Економічна аналітика та економіка праці

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

АНОТАЦІЯ

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається «Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ».

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)», освітня програма «Економічна аналітика та економіка праці».

Зміст програми охоплює ключові положення навчальних дисциплін, які становлять фундамент підготовки здобувачів за освітньою програмою «Економічна аналітика та економіка праці» та є необхідними для продовження навчання за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття першого рівня (бакалавра) вищої освіти за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» освітньої-професійної програми «Економічна аналітика та економіка праці».

Голова робочої групи (гарант освітньої програми «Економічна аналітика та економіка праці») – Володимир КУЧИНСЬКИЙ, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин.

Члени робочої групи:

1. Олександр ГУЦАН – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин.

2. Ірина ДОЛИНА – кандидат економічних наук, доцентка, професорка кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин.

3. Станіслав СУСЛІКОВ – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступний фаховий іспит здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.

2. Під час проведення іспиту за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.

3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином згенерованого засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.

4. У разі виникнення під час складання іспиту обставин непереборної сили (повітряна тривога, тощо) вступники повинні негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається членами екзаменаційної комісії в індивідуальному порядку.

5. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.

6. Загальний час проведення фахового випробування складає 60 хвилин.

СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітньою програмою Економічна аналітика та економіка праці спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» складається з:

1) 30 теоретичних закритих тестових питань по системі 1:4 (з 4 варіантів відповідей потрібно обрати 1 правильну) з програми курсу, за кожне питання нараховується по 3 бали за правильну відповідь;

2) 1 практичного завдання, що містить варіанти відповідей по системі 1:4 (з 4 варіантів відповідей потрібно обрати 1 правильну); за правильну відповідь нараховується 10 балів.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1. Економіка як наука. Предмет і методи економічної теорії

Поняття економіки та її роль у суспільстві. Предмет економічної теорії. Основні економічні потреби та ресурси. Проблема вибору та обмеженості ресурсів. Альтернативна вартість.

Методи економічної теорії: спостереження, аналіз, моделювання, граничний аналіз. Позитивна та нормативна економіка.

2. Економічні системи та власність

Типи економічних систем: традиційна, ринкова, командна, змішана. Порівняння основних рис економічних систем.

Форми власності: приватна, державна, колективна. Роль власності в ринковій економіці.

3. Ринок і ринковий механізм

Суть і функції ринку. Попит, пропозиція та рівноважна ціна. Фактори, що впливають на попит і пропозицію.

Еластичність попиту і пропозиції: загальне уявлення.

Конкуренція та її види. Ознаки монополії.

4. Підприємництво та основи бізнесу

Поняття підприємництва. Види підприємницької діяльності. Функції підприємця.

Капітал у підприємницькій діяльності: основний і оборотний. Виробництво і прибуток.

5. Роль держави в економіці

Навіщо держава втручається в економіку. Основні функції держави в ринковій економіці. Податки і державні витрати. Коротке уявлення про фіскальну і грошово-кредитну політику.

6. Економічне зростання та добробут

Що таке економічне зростання. Основні показники розвитку: ВВП, рівень життя, зайнятість.

Сталий розвиток. Чинники, що впливають на добробут населення.

7. Світова економіка і міжнародні зв'язки

Світове господарство. Основні форми міжнародних економічних зв'язків: торгівля, капітал, праця.

Глобалізація економіки. Роль міжнародних економічних організацій. Участь України у світовій економіці.

РОЗДІЛ 2. МІКРОЕКОНОМІКА

1. Основи економіки. Ефективність використання ресурсів

Предмет і функції економічної науки. Основні рівні економічного аналізу: мікроекономіка, макроекономіка, мезоекономіка, мегаекономіка.

Проблема обмеженості ресурсів та необхідності вибору. Альтернативна вартість. Межа виробничих можливостей (графік можливого випуску).

Економічна ефективність. Граничний аналіз. Номінальні й реальні економічні показники. Позитивна та нормативна економіка.

2. Попит, пропозиція та ринковий механізм

Попит і закон попиту. Що впливає на зміну попиту. Нецінові фактори попиту.

Пропозиція і закон пропозиції. Чинники, що впливають на зміну пропозиції.

Ринкова рівновага. Рівноважна ціна та кількість. Надлишок споживача і виробника.

Цінова еластичність попиту і пропозиції: загальне уявлення. Зв'язок між еластичністю та доходом.

Вплив держави на ринок: податки, субсидії, обмеження цін. Наслідки втручання – надлишки, дефіцити, втрати для суспільства.

3. Поведінка споживача

Корисність товарів. Сукупна і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності.

Раціональний вибір споживача. Рівновага споживача при обмеженому бюджеті.

Криві байдужості: суть і значення. Карта кривих байдужості. Бюджетне обмеження.

Реакція споживача на зміну цін і доходу. Криві «дохід – споживання», «ціна – споживання».

4. Виробництво і витрати підприємства

Підприємство як суб'єкт мікроекономіки. Виробництво та його технологія. Виробнича функція з одним і двома факторами.

Закон спадної віддачі. Сукупний, середній та граничний продукт.

Ізокванта та ізокоста: суть і графічне зображення. Рівновага виробника.

Поняття витрат: явні, неявні, бухгалтерські, економічні. Постійні й змінні витрати. Середні й граничні витрати у короткому й довгому періоді.

Ефект масштабу: зростаючий, сталий, спадний.

5. Ринкові структури: конкуренція та монополія

Суть і види ринкових структур. Основні ознаки: кількість фірм, рівень контролю над цінами, вхід на ринок.

Досконала конкуренція: ознаки, поведінка фірми, рівновага у коротко- і довгостроковому періодах.

Монополія: основні риси, види монополій, наслідки для ринку і споживача.

Монополістична конкуренція: приклади, ознаки, нецінова конкуренція.

Олігополія: кілька великих фірм, бар'єри входу, змова та конкуренція. Економічні наслідки олігополії.

ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Теоретичні питання

Один вірний варіант відповіді - 3 бали за кожне тестове завдання

Що є предметом економічної теорії?

- a) Природні ресурси
- b) Механізми державного управління
- c) Виробництво, розподіл, обмін і споживання благ
- d) Технології виробництва

Альтернативна вартість – це:

- a) Вартість товару на міжнародному ринку
- b) Вартість грошової одиниці в іноземній валюті
- c) Витрати часу на виробництво блага
- d) Втрачена можливість отримати вигоду від найкращої альтернативи

До якого типу належить економічна система з вільним ринком, конкуренцією та мінімальним втручанням держави?

- a) Командна
- b) Змішана
- c) Ринкова
- d) Традиційна

Який з методів використовується в економічному аналізі:

- a) Метод спостереження за планетами
- b) Метод моделювання економічних процесів
- c) Метод архівного зберігання
- d) Метод механічного складання

Закон попиту означає, що:

- a) Чим нижча ціна, тим менше купують
- b) Чим вища ціна, тим більше купують
- c) Чим нижча ціна, тим більше купують
- d) Чим нижча ціна, тим вища пропозиція

Що з наведеного є неціновим чинником попиту?

- a) Зміна ціни товару
- b) Податок на прибуток
- c) Рівень доходу споживача
- d) Обсяг виробництва

Який результат свідчить про еластичний попит?

- a) Коефіцієнт еластичності = 0
- b) Коефіцієнт еластичності = 1
- c) Коефіцієнт еластичності < 1
- d) Коефіцієнт еластичності > 1

До якої ринкової структури належить ринок, на якому діє багато продавців, кожен з яких виробляє диференційований товар?

- a) Чиста монополія
- b) Досконала конкуренція
- c) Монополістична конкуренція
- d) Олігополія

Практичне завдання

Один вірний варіант відповіді - 10 балів

Як змінився загальний виторг виробника після зміни ціни? Вихідні дані: Виробник продав 500 одиниць товару за ціною 20 дол. США за одиницю. Після зниження ціни до 18 дол. США кількість проданого товару зросла до 540 одиниць.

- a) Виторг збільшився на 80 дол. США
- b) Виторг не змінився
- c) Виторг зменшився на 280 дол. США
- d) Виторг зменшився на 120 дол. США

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Економічна теорія: навч. посібник для студентів спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність / За ред. С. І. Архієреєва. – Харків: НТУ "ХПІ", 2020. – 230 с.
2. Курс економічної теорії: Навчальний посібник/ За ред. С. І. Архієреєва, Н. Б. Решетняк. – Харків: НТУ "ХПІ", 2008. – 332 с.
3. Основи економічної теорії: навч. посіб. / [М. М. Гуревичов, Н. Б. Решетняк, С. І. Архієреєв та ін.]. – Х.: НТУ "ХПІ", 2003. – 288 с.
4. Основи економічної теорії : навч. посібник / С. І. Архієреєв [та ін.] ; ред. С. І. Архієреєв ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Іванченко І. С., 2018. – 120 с.
5. Політична економія: Навч. посіб. для студентів / За ред. проф. С.І. Архієреєва, доц. В.С. Духова, доц. Н.Б. Решетняк. – Харків, 2006. – 364 с.
6. Білецька Л.В., Білецький О.В., Савич В.І. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка. Підручник. 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 688 с.
7. Гальчинський А.С. Основи економічних знань: навч. посіб. / А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко, Ю.І. Палкін. - 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Вища шк., 2002. – 543 с.
8. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 9-те вид., доповн. – К.: Знання, 2014. – 710 с.
9. Економічна теорія: Посібник / За заг. ред. Є.М. Воробйова. – Київ-Харків, 2001. – 704 с. 10. Основи економічної теорії. Підручник. 3-тє вид. / За заг. ред. Ю.В. Николенка. – Київ: ЦУЛ, 2003 – 540 с.
10. Мікроекономіка: навч. посібник / ред. С.І. Архієреєв, Н.Б. Решетняк. – Харків: НТУ "ХПІ", 2013. – 160 с.
11. Курс мікроекономіки: Навчальний посібник для студентів спеціальностей "Економіка", "Облік і оподаткування", "Менеджмент", "Маркетинг", "Підприємство, торгівля та біржова діяльність" / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.
12. Економічна теорія. Мікроекономіка : підручник / В. М. Тарасевич та ін.; за ред. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 134 с.
13. Мікроекономіка : підручник / А. П. Наливайко та ін. – К. : КНЕУ, 2011. – 446 с.
14. Косік А. Ф. Мікроекономіка : навч. посібник / А. Ф. Косік, Г. Е.

Гронтовська. – К. : ЦУЛ, 2008. – 438 с.

15.Пилипенко В. В. Мікроекономіка / В. В. Пилипенко. – Суми : ТОВ "Мрія", 2007. – 284 с.

16.Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 кн. / С. М. Панчишин, П. І. Островерх, І. В. Грабинська та ін. ; за ред. С. М. Панчишина, П. І. Островерха. – 4-те вид., виправл. та доп. — Л. : Апріорі, 2020.— Кн. 1: Вступ до макроекономіки. Макроекономіка. – 648 с.

17.Acemoglu D., Laibson D., List J. Microeconomics. London: Pearson, 2019. 514 p.

18.Colander D. Microeconomics. London: McGraw-Hill Education, 2019. 624 p.

19.Frank R.H., Bernanke B.S. Principles of Microeconomics. London: McGraw-Hill Education, 2019. 480 p.

20.Хмель С.М. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.

21.Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник : у 2 кн./ С.М. Панчишин, П.І. Островерх, І.В. Грабинська та ін.; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. – 3-тє вид., виправл. та доп. – Л. : Апріорі, 2017. – Кн.1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка . – 567с.

22.Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навч.посіб.: У 2 кн. – Кн..1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка / Авт.кол.: С.Панчишин, П.Островерх, Г.Стеблій та ін..- 4-те вид., випр. і доп.- К.: Знання, 2023. - 723 с.

23.Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник // За ред. С.Панчишина, і П.Островерха. Книга 2. – К. : Знання, 2010. – 440с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Теоретичні питання, що містять один вірний варіант відповіді. Вірна відповідь на питання (30 тестових питань) оцінюється в три бали. Практичне завдання що містить варіанти відповідей по системі 1:4 (з 4 варіантів відповідей потрібно обрати 1 правильну), оцінюється в 10 балів.

Максимальна сума балів за успішне складання фахового вступного випробування складає 100 балів. Для підрахунку отриманих на тестуванні правильних відповідей та їх переведення для отримання кінцевого результату використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку оцінки вступного випробування за кількістю наданих правильних відповідей

Кількість правильних відповідей	Тестовий бал	Значення	Кількість правильних відповідей	Тестовий бал	Значення
Теоретичні питання (кожна правильна відповідь рахується в 3 бали)					
1	3	не склав	16	48	склав
2	6	склав	17	51	склав
3	9	склав	18	54	склав
4	12	склав	19	57	склав
5	15	склав	20	60	склав
6	18	склав	21	63	склав
7	21	склав	22	66	склав
8	24	склав	23	69	склав
9	27	склав	24	72	склав
10	30	склав	25	75	склав
11	33	склав	26	78	склав
12	36	склав	27	81	склав
13	39	склав	28	84	склав
14	42	склав	29	87	склав
15	45	склав	30	90	склав
Практичне завдання (оцінюється в 10 балів - якщо відповідь вірна, 0 балів - якщо надана відповідь невірна)					
31	100	склав			

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.
Протокол № БЕМ-3 від 25 березня 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за освітньою програмою:

Міжнародні економічні відносини

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

АНОТАЦІЯ

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається «Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ».

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)», освітня програма «Міжнародні економічні відносини».

Зміст програми охоплює ключові положення навчальних дисциплін, які становлять фундамент підготовки здобувачів за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини» та є необхідними для продовження навчання за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття першого рівня (бакалавра) вищої освіти за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» освітньої-професійної програми «Міжнародні економічні відносини».

Голова робочої групи (гарант освітньої програми «Міжнародні економічні відносини») – Ігор ПОСОХОВ, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин.

Члени робочої групи:

1. Вікторія ЧЕРЕПАНОВА – кандидат економічних наук, професорка, професорка кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин.

2. Руслана МАЙСТРО – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступний фаховий іспит здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.

2. Під час проведення іспиту за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.

3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином згенерованого засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.

4. У разі виникнення під час складання іспиту обставин непереборної сили (повітряна тривога, тощо) вступники повинні негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається членами екзаменаційної комісії в індивідуальному порядку.

5. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.

6. Загальний час проведення фахового випробування складає 60 хвилин.

СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітньою програмою Міжнародні економічні відносини спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» складається з:

1) 30 теоретичних закритих тестових питань по системі 1:4 (з 4 варіантів відповідей потрібно обрати 1 правильну) з програми курсу, за кожне питання нараховується по 3 бали за правильну відповідь;

2) 1 практичного завдання, що містить варіанти відповідей по системі 1:4 (з 4 варіантів відповідей потрібно обрати 1 правильну); за правильну відповідь нараховується 10 балів.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1. МАКРОЕКОНОМІКА

1. Основні макроекономічні показники

Сутність макроекономіки. Показники економічної діяльності країни: валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП), чистий внутрішній продукт (ЧВП), національний дохід (НД).

Методи обчислення ВВП: за витратами, за доходами, за доданою вартістю.

Номинальний і реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Індекс споживчих цін (ІСЦ). Інфлювання і дефлювання.

2. Сукупний попит і сукупна пропозиція

Сукупний попит: структура, чинники впливу. Крива сукупного попиту.

Сукупна пропозиція у короткостроковому та довгостроковому періодах.

Макроекономічна рівновага. Вплив змін сукупного попиту та пропозиції на обсяг виробництва і рівень цін.

3. Макроекономічна нестабільність

Поняття ділового циклу. Основні фази: спад, дно, підйом, пік. Причини економічних коливань.

Інфляція: суть, види, наслідки. Темп інфляції. Антиінфляційна політика.

Безробіття: суть, види (фрикційне, структурне, циклічне), рівень безробіття. Природне безробіття.

4. Сукупні витрати і рівновага ВВП

Сукупні витрати: склад і структура. Споживання і заощадження. Середня і гранична схильність до споживання й заощадження.

Інвестиції: види (валові, чисті, автономні, індуковані).

Кейнсіанський хрест. Мультиплікатор витрат. Рівноважний обсяг виробництва. Інфляційний і рецесійний розрив.

5. Держава в макроекономіці: фіскальна та монетарна політика

Суть фіскальної політики. Податки та державні витрати. Дискреційна і автоматична фіскальна політика.

Монетарна політика: цілі, інструменти (процентна ставка, норма резервування, операції на відкритому ринку).

Грошова маса, попит і пропозиція грошей. Грошовий мультиплікатор. Рівновага на грошовому ринку.

6. Економічне зростання та розвиток

Суть економічного зростання. Фактори зростання: інвестиції, праця, капітал, технології.

Типи зростання: екстенсивне, інтенсивне. Показники економічного розвитку. Сталий розвиток. Індекс людського розвитку.

РОЗДІЛ 2. МІКРОЕКОНОМІКА

1. Основи економіки. Ефективність використання ресурсів

Предмет і функції економічної науки. Основні рівні економічного аналізу: мікроекономіка, макроекономіка, мезоекономіка, мегаекономіка.

Проблема обмеженості ресурсів та необхідності вибору. Альтернативна вартість. Межа виробничих можливостей (графік можливого випуску).

Економічна ефективність. Граничний аналіз. Номінальні й реальні економічні показники. Позитивна та нормативна економіка.

2. Попит, пропозиція та ринковий механізм

Попит і закон попиту. Що впливає на зміну попиту. Нецінові фактори попиту.

Пропозиція і закон пропозиції. Чинники, що впливають на зміну пропозиції.

Ринкова рівновага. Рівноважна ціна та кількість. Надлишок споживача і виробника.

Цінова еластичність попиту і пропозиції: загальне уявлення. Зв'язок між еластичністю та доходом.

Вплив держави на ринок: податки, субсидії, обмеження цін. Наслідки втручання – надлишки, дефіцити, втрати для суспільства.

3. Поведінка споживача

Корисність товарів. Сукупна і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності.

Раціональний вибір споживача. Рівновага споживача при обмеженому бюджеті.

Криві байдужості: суть і значення. Карта кривих байдужості. Бюджетне обмеження.

Реакція споживача на зміну цін і доходу. Криві «дохід – споживання», «ціна – споживання».

4. Виробництво і витрати підприємства

Підприємство як суб'єкт мікроекономіки. Виробництво та його технологія. Виробнича функція з одним і двома факторами.

Закон спадної віддачі. Сукупний, середній та граничний продукт.

Ізокванта та ізокоста: суть і графічне зображення. Рівновага виробника.

Поняття витрат: явні, неявні, бухгалтерські, економічні. Постійні й змінні витрати. Середні й граничні витрати у короткому й довгому періоді.

Ефект масштабу: зростаючий, сталий, спадний.

5. Ринкові структури: конкуренція та монополія

Суть і види ринкових структур. Основні ознаки: кількість фірм, рівень контролю над цінами, вхід на ринок.

Досконала конкуренція: ознаки, поведінка фірми, рівновага у коротко- і довгостроковому періодах.

Монополія: основні риси, види монополій, наслідки для ринку і споживача.

Монополістична конкуренція: приклади, ознаки, нецінова конкуренція.

Олігополія: кілька великих фірм, бар'єри входу, змова та конкуренція. Економічні наслідки олігополії.

ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Теоретичні питання

Один вірний варіант відповіді - 3 бали за кожне тестове завдання

Що з наведеного належить до показників результатів економіки на макрорівні?

- a) Ціна одного товару
- b) Валовий внутрішній продукт (ВВП)
- c) Заробітна плата окремого працівника
- d) Вартість сировини

Який з інструментів використовує держава у фіскальній політиці?

- a) Грошова маса
- b) Рівень конкуренції
- c) Податки і державні витрати
- d) Обмінний курс

Що таке інфляція?

- a) Зниження рівня зайнятості
- b) Підвищення експорту
- c) Зростання загального рівня цін
- d) Підвищення продуктивності праці

До яких видів інвестицій належать витрати на нове обладнання?

- a) Портфельні
- b) Споживчі
- c) Реальні
- d) Прямі поточні

Що з переліченого НЕ є прикладом нецінового фактора попиту?

- a) Мода
- b) Рівень доходу
- c) Ціна на цей товар
- d) Очікування споживача

Яке твердження відповідає закону пропозиції?

- a) При зниженні ціни зростає пропозиція
- b) З підвищенням ціни зростає пропозиція
- c) Пропозиція не залежить від ціни
- d) Пропозиція завжди дорівнює попиту

Що означає гранична корисність?

- a) Загальна вигода від споживання товару
- b) Максимальна кількість товару, яку можна придбати
- c) Додаткова корисність від останньої одиниці товару
- d) Ринкова ціна товару

Що є характерною рисою ринку досконалої конкуренції?

- a) Один продавець
- b) Багато продавців, однаковий товар
- c) Вплив на ціну окремого продавця
- d) Відсутність вільного входу на ринок

Практичне завдання

Один вірний варіант відповіді - 10 балів

Розрахуйте реальний ВВП у цінах базового року. Вихідні дані: В 2023 році номінальний ВВП країни становив 1200 млрд грн. Індекс споживчих цін (ІСЦ) у 2023 році становив 120 % (тобто ціни зросли на 20 % порівняно з базовим роком).

- a) 960 млрд грн
- b) 1000 млрд грн
- c) 1020 млрд грн
- d) 1100 млрд грн

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Круш П. В. Макроекономіка та її регулювання: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2009. – 424 с.
2. Макроекономіка: Навч. посібник / за заг.ред. Гупала О.Г. – К.: «Хай-Тек Прес», 2010.
3. Міжнародна макроекономіка. Навч. посіб. Видання 3-тє перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 400 с.
4. Приходько В.П., Шинкар В.А. Макроекономіка: Навчальний посібник. – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2014. – 248 с.
5. Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Баластрик Л. О. Макроекономіка / За ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2017. – 703 с
6. Гронтковська Т. Е., Косік А. Ф. Макроекономіка: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 672 с.
7. Савченко А.Г. Макроекономіка: Навч.-метод. посібник для самот. вивчення. дисц. – К.: КНЕУ, 2016.
8. Мікроекономіка: навч. посібник / ред. С.І. Архієреєв, Н.Б. Решетняк. – Харків: НТУ "ХП", 2013. – 160 с.
9. Курс мікроекономіки: Навчальний посібник для студентів спеціальностей "Економіка", "Облік і оподаткування", "Менеджмент", "Маркетинг", "Підприємство, торгівля та біржова діяльність" / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. – 156 с.
10. Економічна теорія. Мікроекономіка : підручник / В. М. Тарасевич та ін.; за ред. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 134 с.
11. Мікроекономіка : підручник / А. П. Наливайко та ін. – К. : КНЕУ, 2011. – 446 с.
12. Косік А. Ф. Мікроекономіка : навч. посібник / А. Ф. Косік, Г. Е. Гронтковська. – К. : ЦУЛ, 2008. – 438 с.
13. Пилипенко В. В. Мікроекономіка / В. В. Пилипенко. – Суми : ТОВ "Мрія", 2007. – 284 с.
14. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 кн. / С. М. Панчишин, П. І. Островерх, І. В. Грабинська та ін. ; за ред. С. М. Панчишина, П. І. Островерха. – 4-тє вид., виправл. та доп. — Л. : Априорі, 2020.— Кн. 1: Вступ до макроекономіки. Макроекономіка. – 648 с.
15. Acemoglu D., Laibson D., List J. Microeconomics. London: Pearson, 2019. 514 p.
16. Colander D. Microeconomics. London: McGraw-Hill Education, 2019. 624 p.
17. Frank R.H., Bernanke B.S. Principles of Microeconomics. London:

McGraw-Hill Education, 2019. 480 p.

18. Хмель С.М. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.

19. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник : у 2 кн./ С.М. Панчишин, П.І. Островерх, І.В. Грабинська та ін.; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. – 3-тє вид., виправл. та доп. – Л. : Апріорі, 2017. – Кн.1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка . – 567с.

20. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навч. посіб.: У 2 кн. – Кн..1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка / Авт. кол.: С.Панчишин, П.Островерх, Г.Стеблій та ін..- 4-те вид., випр. і доп.- К.: Знання, 2023. - 723 с.

21. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник // За ред. С.Панчишина, і П.Островерха. Книга 2. – К. : Знання, 2010. – 440с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Теоретичні питання, що містять один вірний варіант відповіді. Вірна відповідь на питання (30 тестових питань) оцінюється в три бали. Практичне завдання що містить варіанти відповідей по системі 1:4 (з 4 варіантів відповідей потрібно обрати 1 правильну), оцінюється в 10 балів.

Максимальна сума балів за успішне складання фахового вступного випробування складає 100 балів. Для підрахунку отриманих на тестуванні правильних відповідей та їх переведення для отримання кінцевого результату використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку оцінки вступного випробування за кількістю наданих правильних відповідей

Кількість правильних відповідей	Тестовий бал	Значення	Кількість правильних відповідей	Тестовий бал	Значення
Теоретичні питання (кожна правильна відповідь рахується в 3 бали)					
1	3	не склав	16	48	склав
2	6	склав	17	51	склав
3	9	склав	18	54	склав
4	12	склав	19	57	склав
5	15	склав	20	60	склав
6	18	склав	21	63	склав
7	21	склав	22	66	склав
8	24	склав	23	69	склав
9	27	склав	24	72	склав
10	30	склав	25	75	склав
11	33	склав	26	78	склав
12	36	склав	27	81	склав
13	39	склав	28	84	склав
14	42	склав	29	87	склав
15	45	склав	30	90	склав
Практичне завдання (оцінюється в 10 балів - якщо відповідь вірна, 0 балів - якщо надана відповідь невірна)					
31	100	склав			

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «магістр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.
Протокол № БЕМ-3 від 25 березня 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за освітньою програмою:

Міжнародні відносини та суспільні комунікації

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

АНОТАЦІЯ

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається «Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ».

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю СЗ «Міжнародні відносини», освітня програма «Міжнародні відносини та суспільні комунікації».

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю СЗ «Міжнародні відносини», освітня програма «Міжнародні відносини та суспільні комунікації».

Керівник робочої групи (гарант освітньої програми) – Волоснікова Наталія Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри загальної економічної теорії.

Члени робочої групи:

1. Максименко Яна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри загальної економічної теорії.

2. Абрамов Федір Володимирович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри загальної економічної теорії.

3. Дяченко Тетяна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри загальної економічної теорії.

4. Климова Світлана Олегівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри загальної економічної теорії.

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступне фахове випробування здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.

2. Під час проведення фахового випробування за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.

3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином згенерованого засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.

4. У разі виникнення під час складання фахового випробування обставин непереборної сили (повітряна тривога, тощо) абітурієнт повинен негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається членами екзаменаційної комісії в індивідуальному порядку.

5. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.

6. Загальний час проведення фахового випробування займає 40 хвилин.

2. СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітньою програмою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Міжнародні відносини та суспільні комунікації» складається з 50 теоретичних тестових питань з дисциплін професійної підготовки зі спеціальності СЗ «Міжнародні відносини».

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Міжнародні відносини.

Міжнародні відносини як предмет освітньої діяльності. Міжнародні відносини як предмет суспільно-політичної практики. Передісторія та історія формування міжнародних систем сучасного типу. Війна та мир, еволюція та революція у системі міжнародних відносин. Міжнародні відносини як предмет наукових досліджень.

Історія міжнародних відносин.

Основні критерії і підходи до періодизації історії міжнародних відносин. Генеза і тенденції розвитку системи міжнародних відносин: Вестфальська та Віденська міжнародні системи. Причини і характер Першої світової війни, співвідношення сил між головними державами та блоками. Утворення Четвертого союзу. Дипломатична боротьба за нейтральні держави. Завершення формування двох ворожих таборів. Капітуляція та вихід з війни союзників Німеччини. Комп'єнське перемир'я. Закінчення світової війни.. Створення Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин. Підготовка та причини скликання конференції в Генуї. Рапальський сепаратний договір Росії з Німеччиною 16 квітня 1922 р. Новий меморандум Антанти. Конференція в Гаазі, її направленість і підсумки. Міжнародне значення Генуезької та Гаазької конференцій. Конференція в Локарно, її міжнародне значення. Плани Дауеса та Юнга: зміст і направленість. Пакт Бріана-Келлога та його значення. Міжнародні відносини 1933 –1939 рр. Міжнародні відносини періоду Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)..

Міжнародні інформаційні відносини.

Вплив глобальних комунікаційних процесів на систему міжнародних відносин. Еволюція концепцій міжнародного обміну інформацією. Проблеми становлення інформаційного суспільства. Інформаційний вимір міжнародного співробітництва. Вплив інформаційної революції на систему міжнародних відносин. Концепції інформаційної цивілізації. Цифровий розподіл. Інформаційне суспільство в Україні. Системи комунікації у зовнішній політиці. Проблеми комунікації та інформації в міжнародних організаціях. Інформаційна діяльність дипломатичних представництв. Засоби передачі зовнішньополітичної інформації. Інформаційно – аналітична діяльність зовнішньополітичних відомств. Нові інформаційні технології у зовнішній політиці. Діяльність медіа у системі міжнародних відносин. Іміджева дипломатія. PR-діяльність зовнішньополітичних відомств. Формування і підтримання іміджу держав. Міжнародні публічні комунікації.

Теорія держави і права.

Поняття, походження і сутність держави. Держава і політична система суспільства. Форми держави. Механізм та функції держави. Система права та система законодавства. Норми права та інші соціальні норми. Правоутворення та форми права. Застосування права як особлива форма їх реалізації. Правові відносини. Правова поведінка. Правова свідомість та правова культура. Юридична відповідальність. Державна дисципліна, законність та правопорядок. Правове регулювання та його механізм.

4. ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Спеціальність – СЗ Міжнародні відносини
Конкурсна пропозиція – «Міжнародні відносини та суспільні
комунікації»

Рівень вищої освіти – бакалавр

Зазначте Ваше прізвище, ім'я та по-батькові

Введіть адресу Вашої електронної пошти

Додайте номер контактного телефону

**1. Яка з держав-сусідів першою визнала державну незалежність
України у 1991 році?**

- a) Польща
- b) Угорщина
- c) Словаччина
- d) Румунія

2. Визначте ключову складову гібридної війни.

- a) Економічна
- b) Інформаційна
- c) Військова
- d) Політична

3. В яку стадію переводить конфлікт успішна деескалація?

- a) Закріплення
- b) Врегулювання
- c) Постконфліктне будівництво
- d) Примирення

4. Розставте кроки реалізації САП у послідовності її здійснення.

- a) Реформа Фішера
- b) Реформа Мак Шеррі
- c) Римський договір
- d) Конференція у Стрезі

5. Відзначте основні напрями співробітництва Україна – ЄС в аграрній сфері.

- a) Органічне фермерство
- b) Субсидування фермерів
- c) Стандарти торгівлі рослинами
- d) Політика якості
- e) Страхування ризиків

6. Установіть відповідність між імпортерами української сільськогосподарської продукції та відсотками її закупок.

1. Африка	А. 15,9%
2. Азія	Б. 19,7%
3. Близький Схід	В. 13,3%
4. Європа	Г. 32,4%

7. Що є специфічною особливістю міжнародних відносин:

- a) перманентна конфліктність
- b) відсутність верховної влади й «плюралізм суверенітетів»
- c) переважно політичний характер
- d) анархічність

8. Економічна еліта – це:

- a) чиновники державного апарату, їх роль і вплив обумовлюється участю в процесі підготовки і реалізації важливих політичних рішень
- b) видатні діячі культури, науки, представники мас-медіа, що формують ідеологію суспільства і свідомість мас
- c) клас заможної верстви суспільства
- d) група людей, яка контролює головні економічні ресурси суспільства: великі власники, можновладці і провідні менеджери фінансово-промислових корпорацій тощо.

9. Де і коли вперше було запроваджено поняття “глобальної системної спільності” людства:

- a) у другій половині 60-х років XX століття в Європі
- b) у першій половині 80-х років XX століття в США
- c) у першій половині 80-х років XX століття в СРСР
- d) у другій половині 70-х років XX століття в Японії

10. Що належить до передумов виникнення сучасної світової системи:

- a) формування міжнародного права і дипломатичних правил міждержавних відносин
- b) перетворення Заходу на єдиний світовий центр
- c) формування та розвиток світового ринку поділ території планети між державами-націями

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гольцов А. Г. Геополітика та політична географія. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 416с.
2. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. Чернівці: Книги – ХХІ, 2019. 272 с.
3. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: Історія і засади функціонування. Навчальний посібник. К.: 2012. 759 с.
4. Кудряченко А. І. Рудич Ф. М. Храмов В. О. Геополітика: Підручник. К.: МАУП, 2004. 296 с.
5. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин. К.: Знання, 2011. 406с.
6. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право. Навчальний посібник. За редакцією М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. К.: Знання, 2010. 463 с.
7. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України. Підручник. К.: Либідь, 2006. 712 с.
8. Чекаленко, Л. Д., Федуняк С. Г. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: ДП «Вид. Дім «Персонал», 2010. 464 с.
9. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право. Навчальний посібник. За редакцією М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. К.: Знання, 2010. 463 с.
10. Чекаленко, Л. Д., Федуняк С. Г. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: ДП «Вид. Дім «Персонал», 2010. 464 с.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Максимальна кількість балів, які отримує учасник фахового випробування за виконані тестові завдання, складає 100 балів. Тестове завдання містить 50 питань, за кожен правильну відповідь вступник отримує 2 бали, неправильну – 0 балів.

Для розрахунку кількості балів, які отримано за результатами тестування, використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку оцінки за результатами вступних випробувань за фахом

Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Значення	Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Значення
1	2	не склав	26	52	склав
2	4	не склав	27	54	склав
3	6	склав	28	56	склав
4	8	склав	29	58	склав
5	10	склав	30	60	склав
6	12	склав	31	62	склав
7	14	склав	32	64	склав
8	16	склав	33	66	склав
9	18	склав	34	68	склав
10	20	склав	35	70	склав
11	22	склав	36	72	склав
12	24	склав	37	74	склав
13	26	склав	38	76	склав
14	28	склав	39	78	склав
15	30	склав	40	80	склав
16	32	склав	41	82	склав
17	34	склав	42	84	склав
18	36	склав	43	86	склав
19	38	склав	44	88	склав
20	40	склав	45	90	склав
21	42	склав	46	92	склав
22	44	склав	47	94	склав
23	46	склав	48	96	склав
24	48	склав	49	98	склав
25	50	склав	50	100	склав

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.
Протокол БЕМ-№ 3 від «25 березня» 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«___» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем
вищої освіти за освітньою програмою:

Облік, аудит і оподаткування

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

Облік, аудит і оподаткування

АНОТАЦІЯ

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування», освітня програма «Облік, аудит і оподаткування».

Для успішного засвоєння освітньої програми за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти абітурієнти повинні мати здібності до володіння знаннями, уміннями і навичками щодо циклів дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної, загальноекономічної, професійної підготовки. Програма фахових вступних випробувань спирається на освітню програму підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти та одночасно відображає вимоги до майбутніх студентів, визначених у стандартах вищої освіти.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що здобувач вищої освіти повинен:

знати: основи бухгалтерського обліку, економіки підприємств, макроекономіки, мікроекономіки.

вміти: приймати оптимальні обґрунтовані рішення щодо використання фінансів у реалізації економічної політики різноманітних суб'єктів господарювання як в межах національної економіки так і на міжнародному рівні та ін.

Вступне фахове випробування базується на вимогах до знань та вмінь визначених у освітній програмі підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти і включає зміст навчальних дисциплін загальної та спеціальної (фахової) підготовки:

Мікроекономіка;

Макроекономіка;

Економіка підприємства;

Бухгалтерський облік.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається «Положенням про приймальну комісію НТУ «ХП»».

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та критерії оцінювання знань вступників під час вступу на навчання для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування».

Голова робочої групи – Наталя ЄРШОВА, доктор економічних наук, професор, професорка кафедри обліку і фінансів.

Члени робочої групи:

1. Анастасія КОЛЄСНІЧЕНКО – кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри обліку і фінансів.

2. Світлана КУЗНЕЦОВА – кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри обліку і фінансів.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступний фаховий іспит здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.

2. Під час проведення іспиту за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.

3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином згенерованого засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.

4. Передекзаменаційна консультація, так же як і випробування проводиться засобами аудіо-або відеоконференцій за затвердженим розкладом та членами екзаменаційної комісії.

5. У разі виникнення під час складання випробування обставин непереборної сили (повітряна тривога, тощо) абітурієнт повинен негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). Здобувачі освіти, які допущені до складання випробування, але з об'єктивних причин не можуть взяти в ньому участь із використанням визначених університетом технічних засобів, мають повідомити гаранту та голові екзаменаційної комісії до початку проведення випробування. За цих обставин можливість та час перескладання випробування визначається членами екзаменаційної комісії за відповідним графіком (надається в службовій записки).

6. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.

7. Голова ЕК та члени комісії оголошують здобувачам вищої освіти результати випробувань та заносять до екзаменаційної відомості.

8. Загальний час проведення вступного випробування займає 1 годину.

СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітньою програмою спеціальності D1 «Облік і оподаткування» складається тесту, що містить кількістю 50 тестових завдань одного рівня складності, де правильна відповідь на одне тестове завдання – 2 бали, загальний час проведення вступного випробування займає 1 годину.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1. МІКРОЕКОНОМІКА

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Мікроекономіка в системі економічних наук. Основні методи мікроекономічного аналізу. Мікросистема і її основні характеристики.

Тема 2. Попит, пропозиція та їх взаємодія

Модель попиту. Поняття, величина і фактори, які впливають на попит. Індивідуальний попит. Модель пропозиції. Поняття, величина і фактори, що впливають на пропозицію. Механізми встановлення ринкової рівноваги: рівновага за Вальрасом і за Маршаллом.

Тема 3. Еластичність попиту та пропозиції

Нетипові випадки ринкової рівноваги. Стійкість ринкової рівноваги. Павутиноподібна модель. Ринкова рівновага в трьох періодах. Надлишки покупця і продавця.

Тема 4. Нетипові випадки ринкової рівноваги. Павутиноподібна модель.

Поняття і види цінової еластичності попиту. Еластичність попиту за доходом. Перехресна еластичність попиту. Фактори, що впливають на еластичність попиту. Еластичність пропозиції і фактори, що на неї впливають.

Тема 5. Державне регулювання ринку. Вплив податків і дотацій на ринкову рівновагу

Вплив податку на ринкову рівновагу. Податок сплачує продавець. Вплив дотацій на ринкову рівновагу. Дотацію отримує продавець. Вплив податку на ринкову рівновагу. Податок сплачує покупець. Вплив дотацій на ринкову рівновагу. Дотацію отримує покупець.

Тема 6. Теорія граничної корисності й поведінка споживача

Кількісний підхід. Закон спадної граничної корисності. Порядковий підхід. Криві байдужості та бюджетні обмеження. Гранична норма заміщення. Умова максимізації корисності в порядковому підході.

Тема 7. Ординалістська теорія поведінки споживача. Моделювання поведінки споживача.

Реакція споживача на зміну доходу. Лінія «дохід-споживання». Криві Енгеля. Реакція споживача на зміну ціни. Крива «ціна-споживання». Ефект доходу і ефект заміщення.

Тема 8. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника

Виробництво та виробнича функція. Ізокванта і ізокоста. Гранична норма

технологічного заміщення. Ефект масштабу виробництва. Рівновага виробника.

Тема 9. Витрати виробництва

Поняття і види витрат. Економічний і бухгалтерський прибуток. Витрати фірми в короткостроковому періоді. Витрати фірми в довгостроковому періоді.

Тема 10. Ринок досконалої конкуренції

Основні риси ринку досконалої конкуренції. Особливості економічної стратегії фірми в короткостроковому періоді. Стратегія фірми в довгостроковому періоді. Переваги та недоліки ринку досконалої конкуренції.

Тема 11. Монопольний ринок

Характерні риси ринку чистої монополії. Ціноутворення на ринку чистої монополії. Економічні наслідки чистої монополії. Антимонопольна політика держави.

Тема 12. Олігополія

Характерні риси ринку олігополії. Некооперативна поведінка олігополістів. Кооперативна поведінка олігополістів.

Тема 13. Монополістична конкуренція

Основні риси ринку монополістичної конкуренції. Максимізація прибутку в умовах монополістичної конкуренції. Монополістична конкуренція та ефективність.

Тема 14. Загальна характеристика факторних ринків

Види факторних ринків. Загальні особливості факторних ринків. Особливості формування попиту на ресурс і його пропозиції.

РОЗДІЛ 2. МАКРОЕКОНОМІКА

Тема 1. Макроекономіка як наука

Історія виникнення макроекономіки. Макроекономіка як складова частина економічної науки. Предмет й основні цілі макроекономіки. Методологія макроекономічного аналізу.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Система національних рахунків. Суть ВВП і проблеми його підрахунку. Методи підрахунку ВВП. Номінальний і реальний ВВП.

Тема 3. Грошовий ринок

Сутність грошового ринку. Попит та пропозиція грошей. Механізм грошового ринку.

Тема 4. Ринок праці

Зайнятість і безробіття. Класифікація безробіття. Попит, пропозиція і рівновага на ринку праці. Державна політика зайнятості та її соціально-економічні наслідки.

Тема 6. Інфляційний механізм

Сутність та види інфляції. Причини і наслідки інфляції. Інфляція і безробіття.

Тема 7. Споживання домогосподарств

Споживання та заощадження. Диференціація доходів та крива Лоренца. Кейнсіанська функція споживання та функція заощадження. Функції споживання з урахуванням фактору часу.

Тема 8. Приватні інвестиції

Інвестиційні функції. Заощадження та інвестиції.

Тема 9. Сукупні витрати і ВВП

Кейнсіанська модель «витрати–випуск». Визначення рівноважного ВВП на основі методу «вилучення–ін'єкції». Ефект мультиплікації. Мультиплікатор витрат в закритій економіці. Рівновага на рівні потенційного ВВП, «рецесійний» та «інфляційний» розриви.

Тема 10. Економічна динаміка

Основні засади теорії економічного зростання. Модель Солоу. Джерела економічного зростання. Економічні коливання.

Тема 11. Держава в системі макроекономічного регулювання

Класична та кейнсіанська концепція макроекономічної рівноваги. Зміна механізмів макроекономічного регулювання. Сутність, цілі та інструменти бюджетно-податкової політики. Сутність та види монетарної політики.

Тема 12. Зовнішньоекономічна діяльність

Платіжний баланс: макроекономічне значення, основні статті й структура. Валютний курс і його різновиди. Еволюція валютної системи. Мультиплікатор видатків у відкритій економіці.

ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Тестові питання

Один вірний варіант відповіді – 2 бали за кожне тестове завдання

1. Бухгалтерський облік ведеться з метою :

- а) складання податкових декларацій;
- б) отримання статистичної інформації;
- в) надання інформації зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень;
- г) складання управлінської звітності;

2. Особливістю бухгалтерського обліку є відображення господарських процесів:

- а) вибірково;
- б) безперервно;
- в) на останнє число кожного місяця;
- г) на перше число кожного місяця.

3. Які з наведених користувачів бухгалтерської звітності відносяться до зовнішніх користувачів?

- а) менеджери по збуту товарів;
- б) інвестори;
- в) працівники виробничого відділу підприємства;
- г) працівники бухгалтерії підприємства.

4. Фінансова звітність – це:

- а) узагальнена інформація про діяльність підприємства за визначений проміжок часу;
- б) сукупність звітів, підготовлених внутрішніми службами підприємства, що містять конфіденційну інформацію;
- в) бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, власний капітал і рух грошових коштів підприємства за звітний період;
- г) сукупність звітів, що містять аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства за звітний період.

5. До складу необоротних активів підприємства включають:

- а) нематеріальні активи;
- б) грошові кошти та дебіторську заборгованість;

- в) поточні фінансові вкладення;
- г) незавершене виробництво та виробничі запаси.

6. Чистий оборотний капітал підприємства визначається як:

- а) різниця між короткостроковими зобов'язаннями та поточними активами;
- б) різниця між довгостроковими зобов'язаннями та нематеріальними активами;
- в) різниця між поточними активами та короткостроковими зобов'язаннями;
- г) різниця між поточними активами та довгостроковими зобов'язаннями.

7. Яка бухгалтерська проводка відповідає операції «Відвантажено готову продукцію покупцю»:

- а) Дт 311 Кт 361;
- б) Дт 301 Кт 702;
- в) Дт 311 Кт 681;
- г) Дт 361 Кт 701.

8. Основні засоби в балансі відображають:

- а) за первісною вартістю;
- б) переоціненою вартістю;
- в) ліквідаційною вартістю;
- г) залишковою вартістю.

9. Що серед переліченого відноситься до необоротних активів підприємства?

- а) кошти в касі та на розрахунковому рахунку;
- б) основні засоби;
- в) прибуток;
- г) витрати майбутніх періодів.

10. Основне рівняння балансу має такий вигляд:

- а) Активи = зобов'язання + власний капітал;
- б) Активи = зобов'язання - власний капітал;
- в) Зобов'язання = власний капітал + позиковий капітал;
- г) Зобов'язання = активи + власний капітал

11. Які з наведених груп капіталу входять до власного капіталу?

- а) статутний капітал;
- б) резервний капітал;
- в) залишковий капітал;

г) всі перераховані.

12. Які з даних методів нарахування амортизації нематеріальних активів правильні?

а) виробничий, кумулятивний, прямолінійний, зменшення залишкової вартості;

б) виробничий, кумулятивний, прямолінійний;

в) кумулятивний, прямолінійний;

г) прямолінійний, зменшення залишкової вартості.

13. Яка характеристика рахунків, призначених для обліку виробничих запасів?

а) пасивні;

б) активні;

в) забалансові;

г) активно-пасивні.

14. Що відноситься до запасів на підприємстві:

а) бібліотечні фонди;

б) малоцінні та швидкозношувані предмети, строк використання яких більше одного року;

в) поточні фінансові інвестиції;

г) сировина і матеріали.

15. Які з наведених витрат включаються в собівартість придбання запасів:

а) витрати на дослідження і розробки;

б) витрати на збут;

в) транспортно-заготівельні витрати;

г) ПДВ.

16. Що з наведеного нижче не відноситься до методичних прийомів бухгалтерського обліку:

а) актив і пасив;

б) бухгалтерський баланс;

в) оцінювання;

г) інвентаризація.

17. Головним завданням макроекономіки є забезпечення суспільства знаннями, необхідними для:

а) Зростання обсягів виробництва;

б) Збільшення обсягів виробництва;

в) Збільшення економічних ресурсів;

г) Підвищення ефективності економіки.

18. Об'єктом макроекономіки є:

а) Виробничі відносини;

б) Продуктивні сили;

в) Економічна система;

г) Приватна економіка.

19. Предметом макроекономіки є:

а) Економічна політика держави;

б) Механізм функціонування національної економіки;

в) Проблеми економічного зростання;

г) Всі відповіді правильні.

20. Якщо працівник втратив роботу у зв'язку із скороченням обсягу виробництва, то виникає безробіття:

а) Природне;

б) Циклічне;

в) Структурне;

г) Фрикційне.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (зм. ред. від 01.01.2024) Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/996-14#Text>
2. Національні стандарти бухгалтерського обліку: Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>
3. Фінансовий аналіз та звітність : електронний практикум комбінованого (локального та мережного) використання [Електронний ресурс] / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. - 2-ге вид., доп. - Вінниця : ВНТУ, 2022. - 144 с.
4. Облік, аудит і оподаткування: теорія та практика [Електронний ресурс] : навч. посібник / Т В. Давидюк [та ін.] ; заг. ред. Т В. Давидюк ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Електрон. текст. дані. - Харків, 2021. – 607 с. - URI: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/52695>.
5. Височан О. С. Фінансовий облік : навч. посіб. / О. С. Височан, О. О. Височан; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». - 2-ге вид., перероб. і допов. - Львів : Сорока Т. Б., 2017. - 450 с.
6. Фінансовий облік : підручник / [Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь та ін.]; Західноукр. нац. ун-т. - 2-ге вид., допов. та перероб. - Тернопіль : ЗУНУ, 2020. - 481 с.
7. Кузнецова С. О. Фінансовий облік I [Електронний ресурс] : практикум / С. О. Кузнецова ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». - Електрон. текст. дані. - Харків, 2021. - 96 с. URI: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/53328>.
8. Кузнецова С. О. Фінансовий облік I [Електронний ресурс] : текст лекцій / С. О. Кузнецова ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». - Електрон. текст. дані. - Харків, - 156 с. - URI: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/49607>
9. Бутинець Ф. Ф., Давидюк Т В., Малюга Н. М., Чижевська Л. В. Бухгалтерський управлінський облік: Підручник для студентів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. За ред. проф. Ф.Ф. Бутиця; 2-е вид., перероб. і доп. Житомир: ПП «Рута», 2002. 480 с.
10. Облік, аудит і оподаткування: бакалаврський курс. Частина 1: Навчальний посібник для студентів спеціальностей 071 «Облік і оподаткування» / Колектив авторів. За ред. проф. Мардус Н. Ю. Харків : НТУ «ХП», 2022. 523 с.
11. Вовчак О. Д. Гроші та кредит : навчальний посібник / О. Д. Вовчак, І. Є. Бучко, З. Р. Костак. - К. : Центр учбової літератури, 2019. 424 с.
12. Волкова В. В., Волкова Н. І. Гроші і кредит : навч. посіб. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 300 с.
13. Іванчук Н. В. Гроші і кредит: навчальний посібник. Острог: Видавництво

Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.

14. Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія і практика: навч. посібник / Д. І. Коваленко.- 3-е видання. - К. : Центр учбової літератури, 2019. 352 с.

15. Щетинін А. І. Гроші та кредит : навчальний посібник / Щетинін А. І. - Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. - 163 с. Серія «Бізнес. Економіка. Фінанси».

16. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник. Книга 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. – Львів, Априорі, 2020.

17. Макроекономіка: базовий курс: навч. посіб. / [проф. І.Й. Малий, проф. І.Ф. Радіонова, доц. Т.Ф. Куценко, доц. Н.В. Федірко та ін.] – К. : КНЕУ, 2016. – 254 с

18. Гронтовська Г. Макроекономіка. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ. 2019. 672 с.

19. Гронтовська Г., Косік А. Макроекономіка: практикум. – К.: ЦУЛ. 2019. 400 с.

20. Базилінська О. Макроекономіка. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ. 2019. 442 с.

21. Макроекономіка. Практикум (для самостійної роботи студентів) : навчальний посібник / О. Ф. Івашина, С. Ю. Івашина, Р. Ю. Олексієнко, І. О. Матвійчук. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019.– 56 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Максимальна кількість балів, які отримує учасник вступного випробування за виконані 50 тестових завдань, при правильній відповіді на одне тестове завдання – 2 бали, складає 100 балів.

Для підрахунку отриманих на тестуванні правильних відповідей та їх переведення для отримання кінцевого результату використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку оцінки за результатами вступних випробувань за фахом

Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Значення	Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Значення
1	2	не склав	26	52	склав
2	4	не склав	27	54	склав
3	6	склав	28	56	склав
4	8	склав	29	58	склав
5	10	склав	30	60	склав
6	12	склав	31	62	склав
7	14	склав	32	64	склав
8	16	склав	33	66	склав
9	18	склав	34	68	склав
10	20	склав	35	70	склав
11	22	склав	36	72	склав
12	24	склав	37	74	склав
13	26	склав	38	76	склав
14	28	склав	39	78	склав
15	30	склав	40	80	склав
16	32	склав	41	82	склав
17	34	склав	42	84	склав
18	36	склав	43	86	склав
19	38	склав	44	88	склав
20	40	склав	45	90	склав
21	42	склав	46	92	склав
22	44	склав	47	94	склав
23	46	склав	48	96	склав
24	48	склав	49	98	склав
25	50	склав	50	100	склав

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол БЕМ-№ 3 від «25 березня» 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем
вищої освіти за освітньою програмою:

Фінанси і банківська справа

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

Фінанси і банківська справа

АНОТАЦІЯ

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», освітня програма «Фінанси і банківська справа».

Для успішного засвоєння освітньої програми за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти абітурієнти повинні мати здібності до володіння знаннями, уміннями і навичками щодо циклів дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної, природничо-наукової, загальноекономічної, професійної та практичної підготовки. Програма фахових вступних випробувань спирається на освітню програму підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти та одночасно відображає вимоги до майбутніх студентів, визначених у стандартах вищої освіти.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що здобувач вищої освіти повинен:

знати: основи мікроекономіки, макроекономіки, фінансів, теорії грошей та кредиту;

вміти: приймати оптимальні обґрунтовані рішення щодо використання фінансів у реалізації економічної політики різноманітних суб'єктів господарювання (у т.ч. банківських установ) як в межах національної економіки так і на міжнародному рівні та ін.

Вступне фахове випробування базується на вимогах до знань та вмінь визначених у освітній програмі підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти і включає зміст навчальних дисциплін загальної та спеціальної (фахової) підготовки:

Мікроекономіка;

Макроекономіка;

Гроші та кредит;

Фінанси.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається «Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ».

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та критерії оцінювання знань вступників під час вступу на навчання для здобуття першого

(бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Голова робочої групи – Ольга МАЩЕНКО, доктор економічних наук, доцент, професорка кафедри обліку і фінансів.

Члени робочої групи:

1. Олександр МАНОЙЛЕНКО – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і фінансів.

2. Тетяна НАЗАРОВА – кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри обліку і фінансів.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступний фаховий іспит здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.

2. Під час проведення іспиту за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.

3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином згенерованого засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.

4. Передекзаменаційна консультація, так же як і випробування проводиться засобами аудіо-або відеоконференцій за затвердженим розкладом та членами екзаменаційної комісії.

5. У разі виникнення під час складання випробування обставин непереборної сили (повітряна тривога тощо) абітурієнт повинен негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). Здобувачі освіти, які допущені до складання випробування, але з об'єктивних причин не можуть взяти в ньому участь із використанням визначених університетом технічних засобів, мають повідомити гаранту та голові екзаменаційної комісії до початку проведення випробування. За цих обставин можливість та час перескладання випробування визначається членами екзаменаційної комісії за відповідним графіком (надається у службовій записці).

6. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.

7. Голова ЕК та члени комісії оголошують здобувачам вищої освіти результати випробувань та заносять до екзаменаційної відомості.

8. Загальний час проведення вступного випробування займає 1 годину.

СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітньою програмою «Фінанси і банківська справа» спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» складається з тесту, що містить 50 тестових завдань одного рівня складності, де правильна відповідь на одне тестове завдання – 2 бали, загальний час проведення вступного випробування займає 1 годину.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1. МІКРОЕКОНОМІКА

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Мікроекономіка в системі економічних наук. Основні методи мікроекономічного аналізу. Мікросистема і її основні характеристики.

Тема 2. Попит, пропозиція та їх взаємодія

Модель попиту. Поняття, величина і фактори, які впливають на попит. Індивідуальний попит. Модель пропозиції. Поняття, величина і фактори, що впливають на пропозицію. Механізми встановлення ринкової рівноваги: рівновага за Вальрасом і за Маршаллом.

Тема 3. Еластичність попиту та пропозиції

Нетипові випадки ринкової рівноваги. Стійкість ринкової рівноваги. Павутиноподібна модель. Ринкова рівновага в трьох періодах. Надлишки покупця і продавця.

Тема 4. Нетипові випадки ринкової рівноваги. Павутиноподібна модель.

Поняття і види цінової еластичності попиту. Еластичність попиту за доходом. Перехресна еластичність попиту. Фактори, що впливають на еластичність попиту. Еластичність пропозиції і фактори, що на неї впливають.

Тема 5. Державне регулювання ринку. Вплив податків і дотацій на ринкову рівновагу

Вплив податку на ринкову рівновагу. Податок сплачує продавець. Вплив дотацій на ринкову рівновагу. Дотацію отримує продавець. Вплив податку на ринкову рівновагу. Податок сплачує покупець. Вплив дотацій на ринкову рівновагу. Дотацію отримує покупець.

Тема 6. Теорія граничної корисності й поведінка споживача

Кількісний підхід. Закон спадної граничної корисності. Порядковий підхід. Криві байдужості та бюджетні обмеження. Гранична норма заміщення. Умова максимізації корисності в порядковому підході.

Тема 7. Ординалістська теорія поведінки споживача. Моделювання поведінки споживача.

Реакція споживача на зміну доходу. Лінія «дохід-споживання». Криві Енгеля. Реакція споживача на зміну ціни. Крива «ціна-споживання». Ефект доходу і ефект заміщення.

Тема 8. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника

Виробництво та виробнича функція. Ізокванта і ізокоста. Гранична норма технологічного заміщення. Ефект масштабу виробництва. Рівновага виробника.

Тема 9. Витрати виробництва

Поняття і види витрат. Економічний і бухгалтерський прибуток. Витрати фірми в короткостроковому періоді. Витрати фірми в довгостроковому періоді.

Тема 10. Ринок досконалої конкуренції

Основні риси ринку досконалої конкуренції. Особливості економічної стратегії фірми в короткостроковому періоді. Стратегія фірми в довгостроковому періоді. Переваги та недоліки ринку досконалої конкуренції.

Тема 11. Монопольний ринок

Характерні риси ринку чистої монополії. Ціноутворення на ринку чистої монополії. Економічні наслідки чистої монополії. Антимонопольна політика держави.

Тема 12. Олігополія

Характерні риси ринку олігополії. Некооперативна поведінка олігополістів. Кооперативна поведінка олігополістів.

Тема 13. Монополістична конкуренція

Основні риси ринку монополістичної конкуренції. Максимізація прибутку в умовах монополістичної конкуренції. Монополістична конкуренція та ефективність.

Тема 14. Загальна характеристика факторних ринків

Види факторних ринків. Загальні особливості факторних ринків. Особливості формування попиту на ресурс і його пропозиції.

РОЗДІЛ 2. МАКРОЕКОНОМІКА

Тема 1. Макроекономіка як наука

Історія виникнення макроекономіки. Макроекономіка як складова частина економічної науки. Предмет й основні цілі макроекономіки. Методологія макроекономічного аналізу.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Система національних рахунків. Суть ВВП і проблеми його підрахунку. Методи підрахунку ВВП. Номінальний і реальний ВВП.

Тема 3. Грошовий ринок

Сутність грошового ринку. Попит та пропозиція грошей. Механізм грошового ринку.

Тема 4. Ринок праці

Зайнятість і безробіття. Класифікація безробіття. Попит, пропозиція і рівновага на ринку праці. Державна політика зайнятості та її соціально-економічні наслідки.

Тема 6. Інфляційний механізм

Сутність та види інфляції. Причини і наслідки інфляції. Інфляція і безробіття.

Тема 7. Споживання домогосподарств

Споживання та заощадження. Диференціація доходів та крива Лоренца. Кейнсіанська функція споживання та функція заощадження. Функції споживання з урахуванням фактору часу.

Тема 8. Приватні інвестиції

Інвестиційні функції. Заощадження та інвестиції.

Тема 9. Сукупні витрати і ВВП

Кейнсіанська модель «витрати–випуск». Визначення рівноважного ВВП на основі методу «вилучення–ін'єкції». Ефект мультиплікації. Мультиплікатор витрат в закритій економіці. Рівновага на рівні потенційного ВВП, «рецесійний» та «інфляційний» розриви.

Тема 10. Економічна динаміка

Основні засади теорії економічного зростання. Модель Солоу. Джерела економічного зростання. Економічні коливання.

Тема 11. Держава в системі макроекономічного регулювання

Класична та кейнсіанська концепція макроекономічної рівноваги. Зміна механізмів макроекономічного регулювання. Сутність, цілі та інструменти бюджетно-податкової політики. Сутність та види монетарної політики.

Тема 12. Зовнішньоекономічна діяльність

Платіжний баланс: макроекономічне значення, основні статті й структура. Валютний курс і його різновиди. Еволюція валютної системи. Мультиплікатор видатків у відкритій економіці.

РОЗДІЛ 3. ГРОШІ І КРЕДИТ

Тема 1. Сутність і функції грошей

Походження, необхідність та сутність грошей. Форми грошей та їх еволюція. Основні функції грошей. Види грошей та їх характеристика. Роль грошей у системі суспільного відтворення.

Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки

Характеристика і структура грошового обороту. Форми грошового обороту. Форми безготівкових розрахунків. Грошова маса та її показники. Швидкість обігу грошей. Закон грошового обігу.

Тема 3. Грошовий ринок

Сутність та особливості функціонування грошового ринку. Інституційна модель та структура грошового ринку. Механізм функціонування ринку грошей. Механізм формування пропозиції грошей. Грошово-кредитний мультиплікатор. Сутність, цілі та види грошово-кредитної політики. Методи та інструменти грошово-кредитного регулювання.

Тема 4. Грошові системи

Сутність та основні елементи грошової системи. Основні типи грошових систем та їх еволюція. Створення та розвиток грошової системи України.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

Загальна характеристика інфляції: соціально-економічна сутність та закономірності. Види інфляції та теоретичні концепції інфляції. Етапи інфляційних процесів в Україні. Вимірювання інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції. Державне регулювання інфляції. Грошові реформи. Грошова реформа в Україні

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

Поняття валюти та конвертованість валюти. Валютний ринок та його структура. Види операцій на валютному ринку. Валютний курс: сутність та формування. Валютні системи та валютна політика. Платіжний баланс та золотовалютні резерви в механізмі валютного регулювання. Світова та міжнародна валютні системи.

Тема 7. Трансформація грошових теорій в умовах цифровізації економіки

Криптовалюти та їх вплив на грошову теорію. Модифікації, які потребує кількісна теорія грошей в умовах розвитку криптовалют та електронних грошей. Модифікація кількісної теорії грошей для умов цифрової економіки.

Тема 8. Кредит у ринковій економіці

Необхідність та сутність кредиту. Суб'єкти та об'єкти кредитування. Теорії кредиту. Функції і роль кредиту. Етапи кредитування. Принципи кредитування. Види і форми кредиту. Класифікація кредиту. Характеристика основних видів кредиту.

Тема 9. Фінансове посередництво грошового ринку

Сутність, призначення та види фінансового посередництва. Поняття і структура кредитної системи України. Банківська система як основна складова кредитної системи. Небанківські фінансово-кредитні установи.

Тема 10. Теоретичні засади діяльності банківських установ

Походження, поняття, призначення та класифікація банків. Загальна характеристика банківських операцій. Доходи та витрати банків. Фінансова стійкість банків. Основні показники діяльності банків.

Тема 11. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління

Походження, призначення та основи організації центрального банку. Характеристика завдань і зміст функцій центрального банку. Національний банк України, особливості його становлення, організаційна структура. Завдання та функцій Національного банку України, як центрального банку країни. Операції Національного банку України.

Тема 12. Міжнародні фінансово-кредитні установи та їх співробітництво з Україною

Система міжнародних фінансово-кредитних установ. Міжнародний валютний фонд. Світовий банк та його складові. Регіональні фінансово-кредитні установи.

РОЗДІЛ 4. ФІНАНСИ

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

Предмет, мета та завдання фінансової науки, сфери її охоплення. Макро- і мікрорівень фінансових досліджень. Методологія фінансової науки та прийоми дослідження. Категоріальний та понятійний апарат у фінансовій науці. Фінанси як економічна категорія розподілу, перерозподілу та формування фінансових ресурсів. Роль, значення та економічний зміст дії функцій фінансів. Існуючі підходи до визначення сфери дії та напрямів впливу функцій фінансів. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями. Роль фінансів у розподілі перерозподілі вартості національного продукту, оптимальному розміщенні фінансових ресурсів, оптимізації співвідношення між індивідуальним і суспільним споживанням, трансформації доходів у заощадження, а заощаджень у інвестиції.

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів

Зародження фінансових відносин. Походження терміну «фінанси». Передумови виникнення фінансів. Вплив фінансів на розвиток товарно-грошових відносин. Зародження прямих і непрямих податків. Сутність і

складові доходів і видатків держав Стародавнього світу. Характерні відмінності між фінансами в окремих людських цивілізаціях. Етапи еволюційного розвитку фінансів. Закономірності історичного розвитку фінансових відносин. Управління фінансами в Римській імперії. Роль фінансів феодального міста. Особливості фінансових відносин у докапіталістичних цивілізаціях.

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

Історичні передумови розвитку фінансової науки. Хронологічний вплив на формування сучасних характерних ознак фінансів. Фактори, що вплинули на становлення фінансової науки в Україні. Актуальні фінансові питання сьогодення. Характерні риси сучасної фінансової науки. Теорії державних фінансів та суспільного добробуту.

Тема 4. Фінансова система

Поняття фінансової системи. Принципи побудови та структурні компоненти фінансової системи. Сфери та ланки фінансової системи. Призначення і специфічні ознаки сфер і ланок фінансової системи. Фінансова система за організаційною побудовою. Управління фінансовою системою. Правове регулювання фінансової діяльності держави.

Тема 5. Фінансова політика і фінансове право

Зміст, мета і завдання фінансової політики. Сутність та зміст терміну «фінансова політика». Класифікація фінансової політики. Економічна сутність та структура фінансового механізму. Основні методи фінансового впливу на соціально-економічний розвиток. Управління фінансовим механізмом. Фінансове законодавство. Економічні умови формування фінансового права України. Предмет фінансового права.

Тема 6. Податки. Податкова система

Обов'язкові платежі: плата, податок, збір, відрахування. Функції податків. Роль податкових надходжень в структурі доходів бюджету. Порівняльна характеристика обов'язкових платежів. Елементи обов'язкових платежів та їх роль у соціально-економічному розвитку суспільства. Класифікація податків та їх ознаки. Податкові пільги і їх роль у системі фінансового регулювання. Види податкових пільг. Податкова система: поняття і основи побудови. Елементи податкової системи. Загальнодержавні та місцеві обов'язкові платежі. Податкова політика, принципи реалізації податкової політики. Способи утримання обов'язкових платежів. Завдання Державної податкової служби України. Структура Державної податкової служби України. Функції Державної податкової служби України.

Тема 7. Державні (публічні) фінанси

Сутність і призначення державних (публічних) фінансів. Фінансові ресурси держави. Державні доходи, їх джерела і методи мобілізації. Економічна сутність і класифікація державних видатків.

Тема 8. Бюджет. Бюджетна система

Економічний зміст бюджету: форма, організаційна структура та правовий характер бюджету. Функції державного бюджету, ознаки бюджетних відносин. Кейнсіанська та неокласична теорії розподілу валового внутрішнього продукту через державний бюджет. Поняття та принципи бюджетної класифікації. Склад доходів і видатків бюджету. Поточний бюджет і бюджет розвитку. Структура бюджетної класифікації. Періоди становлення бюджетної системи України. Бюджетний устрій. Бюджетна система. Правове та нормативне регламентування бюджетної системи. Принципи функціонування бюджетної системи України. Зведений бюджет. Державний бюджет. Організація взаємовідносин між бюджетами. Види та форми взаємовідносин. Бюджетний процес. Стадії бюджетного процесу. Методи бюджетного планування. Особливі умови виконання бюджету.

Тема 9. Бюджетний дефіцит

Економічний зміст та сутність бюджетного дефіциту. Вплив бюджетного дефіциту на розміщення ресурсів в національній економіці. Визначення розміру дефіциту. Класифікація бюджетного дефіциту. Фактори, що впливають на виникнення дефіциту. Методи розрахунку бюджетного дефіциту. Показники бюджетного дефіциту. Мінімальні розміри бюджетів. Фінансування бюджетного дефіциту. Основні методи фінансування бюджетного дефіциту. Основні заходи щодо зниження бюджетного дефіциту.

Тема 10. Державний кредит і державний борг

Економічна сутність, призначення і роль державного кредиту. Функції державного кредиту. Суб'єкти кредитних відносин. Державні запозичення. Облігація. Казначейські зобов'язання (векселі). Ощадна справа. Казначейські позики. Гарантовані запозичення. Міжнародний державний кредит. Види державного кредиту. Державний борг, причини його виникнення і зростання. Дискусійні питання щодо тягаря державного боргу. Види державного боргу. Методи управління державним боргом. Показники оцінки Державного боргу. Забезпечення повернення боргу і виплати відсотків.

Тема 11. Місцеві фінанси

Сутність та функції місцевих фінансів. Необхідність і призначення місцевих бюджетів. Складові місцевих фінансів. Фінансові повноваження

органів місцевого самоврядування. Бюджети місцевого самоврядування. Доходи і видатків місцевих бюджетів.

Тема 12. Державні цільові фонди

Сутність та призначення державних цільових фондів. Класифікація державних цільових фондів. Джерела формування фінансових ресурсів державних цільових фондів і напрями фінансування видатків.

Тема 13. Фінанси суб'єктів господарювання

Економічна сутність і зміст фінансів суб'єктів господарювання. Функції фінансів суб'єктів господарювання. Внутрішні і зовнішні фінансові відносини підприємств. Зміст, форми та види фінансових ресурсів підприємств. Внутрішні та зовнішні джерела формування фінансових ресурсів підприємств. Напрями використання фінансових ресурсів підприємства. Форми фінансування підприємств. Методи й способи формування фінансових ресурсів. Прибуток, його зміст, цілі та функції. Економічна та бухгалтерська природа прибутку підприємств. Фактори, що впливають на прибуток підприємства. Оподаткування прибутку підприємств.

Тема 14. Фінанси домогосподарств

Характерні особливості відносин в сфері фінансів домогосподарств. Структура фінансових ресурсів домогосподарств. Важелі впливу на рівень доходів домогосподарств. Цільові грошові фонди домогосподарств. Джерела утворення фінансових ресурсів домогосподарств. Специфіка організації домогосподарств. Натуральні доходи. Грошові доходи. Сукупні доходи. Показник номінальних доходів. Реальні обсяги споживання. Показники мінімальної забезпеченості домогосподарств. Структурні групи грошових витрат населення. Обов'язкові платежі та добровільні внески. Можливості домогосподарств в інвестуванні економіки.

Тема 15. Страхування. Страховий ринок

Економічна сутність, зміст та завдання страхування. Умови страхового інтересу. Суб'єкти страхових взаємовідносин. Об'єкти страхування. Функції та принципи страхування. Страховий випадок. Принципи побудови добровільного та обов'язкового страхування: характерні особливості і види. Страховий ринок. Структура страхового ринку України. Класифікація страховиків. Організаційні структури страхових компаній. Економічна сутність перестраховування: схема, принципи побудови, процес передачі ризиків. Прямі та непрямі страхові посередники. Страхові агенти. Страхові

брокери. Страховий платіж. Страхове відшкодування. Страхова виплата. Страхова сума.

Тема 16. Фінансовий ринок

Фінансовий ринок як економічна категорія, його суспільне призначення. Передумови формування фінансового ринку. Функції фінансового ринку. Економічна роль фінансового ринку. Суб'єкти та об'єкти фінансового ринку. Позичальник, інвестор, фінансові інститути. Структура та складові фінансового ринку. Класифікація фінансового ринку. Ринок банківських позичок та його інструменти. Ринок цінних паперів і його структура. Цілі державного регулювання фінансових ринків в Україні. Органи державного регулювання фінансових ринків. Економічна сутність цінного паперу як капіталу, що приносить дохід його власнику. Курс валют, процентні ставки, курс цінних паперів, курс облігацій. Ціноутворення на фінансовому ринку. Ризик і ціна капіталу на фінансовому ринку.

Тема 17. Фінансовий менеджмент

Сутність, мета та функції фінансового менеджменту. Об'єкти і суб'єкти фінансового менеджменту. Система забезпечення фінансового менеджменту. Грошові потоки. Інвестиції, їх види та характерні класифікаційні ознаки. Механізм функціонування інвестиційного ринку та його інфраструктура. Інвестиційний клімат та фактори, які його формують. Шляхи активізації інвестиційної діяльності. Економічні і правові аспекти регламентування інвестиційної діяльності. Суб'єкти і об'єкти інвестиційної діяльності. Держава як суб'єкт інвестування. Індивідуальні та інституціональні інвестори. Функціональні учасники інвестиційного процесу. Управління інвестиційною діяльністю: етапи і задачі.

Тема 18. Міжнародні фінанси

Економічна сутність та особливості економічних відносин, які належать до сфери міжнародні фінанси. Функції міжнародних фінансів. Об'єкти і суб'єкти міжнародних фінансів. Міжнародні потоки фінансових ресурсів. Міжнародні фінансові операції. Активні і пасивні учасники ринку. Централізований та децентралізований міжнародний фінансовий ринок. Міжнародний валютний ринок. Міжнародний кредит. Міжнародний ринок цінних паперів. Поняття й види валютних ринків. Організація роботи валютного ринку. Цілі та завдання міжнародної фінансової політики. Типи міжнародної політики. Міжнародна податкова політика. Міжнародна кредитна політика. Бреттон-Вудські інститути. Міжнародний валютний фонд. Міжнародний банк реконструкції та розвитку.

Тема 19. Фінансова безпека держави

Економічна безпека України. Структурні складові системи національної безпеки України. Суб'єкти і об'єкти національної безпеки. Економічна сутність фінансової безпеки: суб'єкти і об'єкти. Взаємозв'язок національної, економічної та фінансової безпеки. Основні фактори, що загрожують фінансовій безпеці держави. Складові фінансової безпеки. Індикатори фінансової безпеки. Порогові значення індикаторів. Дефіцит державного бюджету. Обсяг внутрішнього і зовнішнього боргів держави. Рівень інфляції. Рівень монетизації економіки.

Тема 20. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою

Особливості формування фінансових систем країн з ринковою економікою: Німеччини, США, Великобританії, Франції та країн східної Європи. Рівень децентралізації місцевих фінансів. Характерні ознаки інших сфер фінансової системи. Особливості формування бюджетних систем: Німеччини, США, Великобританії, Франції, Японії. Загальна характеристика фінансів Скандинавських країн.

Тема 21. Фінанси Європейського Союзу

Історія створення Європейського Союзу. Цілі і завдання Європейського економічного співтовариства. Механізм функціонування Європейського Союзу. Функції єдиного бюджету Європейського Союзу. Структура єдиного бюджету Європейського Союзу.

ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Тестові питання

Один вірний варіант відповіді – 2 бали за кожне тестове завдання

1. Основним мотивом поведінки економічних суб'єктів є:

- а) мінімізація ризику;
- б) виробництво споживчих товарів;
- в) максимізація вигоди;
- г) допомога ближньому.

2. Основними суб'єктами закритої економіки виступають:

- а) домогосподарства, ринок, держава;
- б) уряд, міністерство, підприємства;
- в) підприємства, домогосподарства, фінансові посередники;
- г) домогосподарства, підприємства, держава.

3. Економічні системи відрізняються:

- а) рівнем життя населення;
- б) структурою виробництва;
- в) формою власності на матеріальні ресурси;
- г) рівнем економічного розвитку.

4. Валовий внутрішній продукт – це сума вартостей:

- а) всіх реалізованих товарів і послуг на території даної країни за рік;
- б) всіх товарів і послуг, створених національним капіталом за рік;
- в) кінцевих товарів і послуг, створених на території даної країни за рік;
- г) всіх товарів і послуг, створених на території даної країни за рік.

5. До нецінових чинників сукупної пропозиції відноситься:

- а) зміни в добробуті споживачів;
- б) зміни правових норм;
- в) зміни в інвестиційних витратах;
- г) зміни валютного курсу.

6. Грошовий агрегат М1 включає:

- а) готівкові гроші позабанківською системою;
- б) готівкові гроші і строкові депозити;
- в) гроші позабанківською системою і депозити до запитання;
- г) грошовий агрегат М0 і гроші клієнтів по трастовим операціях банків.

7. По своєму походженню гроші – це:

- а) цінний папір;
- б) злитки золота;

- в) коштовності;
- г) товар.

8. Грошова система — це:

- а) сукупність платежів у національній та іноземній валютах;
- б) сукупність грошових потоків між юридичними і фізичними особами;
- в) форма організації грошового обігу, яка закріплена законодавством;
- г) сукупність кредитних та фінансових установ у державі.

9. На практиці валютний курс використовується з метою:

- а) відобразити взаємодію національної та світової валют;
- б) забезпечити еквівалент обміну;
- в) для власної вигоди;
- г) як конкуруюча позиція в економіці.

10. Фінансова система – це єдина система, тому що:

- а) вона базується на єдиному джерелі ресурсів усіх ланок;
- б) джерелом централізованих грошових фондів є національний доход;
- в) її функція – забезпечення певних темпів розвитку всіх галузей промисловості;
- г) фінансова система складається тільки з однієї ланки.

11. Термін фінанси походить від латинського терміну, який означає:

- а) надання кредиту;
- б) грошовий платіж;
- в) сплата податків;
- г) сплата податі.

12. Державний кредит це:

- а) особлива форма грошових відносин, коли держава є боржником;
- б) складова загальнодержавних фінансів, що дає змогу утворити централізовані фінансові ресурси для потреб держави;
- в) сукупність економічних відносин, які виникають між державою та юридичними або фізичними особами з приводу мобілізації тимчасово вільних грошових коштів на кредитній основі в процесі формування загальнодержавного фонду фінансових ресурсів, в яких держава може виступати як позичальник, кредитор або гарант.

13. Загальна корисність зростає тільки у разі, якщо гранична корисність:

- а) зменшується;
- б) збільшується;
- в) є величиною позитивною;
- г) збільшується низькими темпами.

14. Ефект доходу означає, що:

а) підвищення грошових доходів дає змогу споживачеві купувати меншу кількість нормальних товарів;

б) зменшення ціни товару дозволяє споживачеві купувати більше цього товару, оскільки він стає дешевшим за інші товари;

в) споживачі обиратимуть різні комбінації різних продуктів, доки граничні корисності останніх придбаних одиниць кожного товару не зрівнюються;

г) якщо ціна товару знижується, споживач має змогу купити більше усіх товарів за певного грошового доходу.

15. Бюджетна система України – це:

а) організація та принципи побудови, функціонування бюджетної системи, взаємозв'язок між окремими ланками;

б) сукупність державного і місцевих бюджетів, яка побудована з урахуванням економічних відносин державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права;

в) організація та здійснення виконання Державного бюджету за доходами;

г) організація та здійснення виконання Державного бюджету за видатками.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] : від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Волкова В. В., Волкова Н. І. Гроші і кредит : навч. посіб. Вінниця: ДонНУ ім. Василя Стуса, 2021. 300 с.
3. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Гроші та кредит : підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко та ін.]; за наук. ред. М. І. Савлука. - 7-ме вид., перероб. і допов. Київ : КНЕУ, 2020. 612 с.
5. Іванов В. М., Софіщенко І. Я. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн : підручник. К. : КНЕУ, 2022. 572 с.
6. Іванчук Н. В. Гроші і кредит : навчальний посібник. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
7. Івашко О. А. Теорія фінансів : навч. посіб. К. : 7БЦ, 2021. 408 с.
8. Карлін М. І. Фінанси країн ЄС: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 192 с.
9. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика : навч. посіб. К. : Знання, 2020. 215 с.
10. Митний кодекс України [Електронний ресурс] : від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
11. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
12. Прасолова С. П., Вовченко О. С. Банківська справа : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2023. 568 с.
13. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 01.01.2024 № 2121-III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
14. Про Національний банк України : Закон України від 01.01.2024 р. № 679-XIV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
15. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
16. Світлична В. Ю. Гроші і кредит : підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с.
17. Стеценко С.П. Фінанси : навчальний посібник. Київ : КНУБА, 2024. 192 с.
18. Фінанси : підручник / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль : Університетська думка, 2024. 632 с.
19. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с

20. Центральний банк і грошово-кредитна політика : підручник / За ред. Т. Д. Косової, О. О. Папаїки. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 392 с.

21. Чайковський Я. І., Краснова І. В., Сорока М. І. Банківська система України: сучасний стан та перспективи розвитку : підручник. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 286 с.

22. Макроекономіка і основи глобалізації : навч. посіб. / за ред. Н.Б. Решетняк, С.О. Клімової. Харків : НТУ «ХП», 2024. 336 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/83580>

23. Мікроекономіка і основи бізнесу : навч. посіб. / Ф. В. Абрамов [та ін.] ; ред. Н. Б. Решетняк ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : ФОП Іванченко І. С., 2023. 268 с. URI : <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/64341>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Максимальна кількість балів, які отримує учасник вступного випробування за виконані 50 тестових завдань, при правильній відповіді на одне тестове завдання – 2 бали, складає 100 балів.

Для підрахунку отриманих на тестуванні правильних відповідей та їх переведення для отримання кінцевого результату використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку оцінки за результатами вступних випробувань за фахом

Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Значення	Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Значення
1	2	не склав	26	52	склав
2	4	не склав	27	54	склав
3	6	склав	28	56	склав
4	8	склав	29	58	склав
5	10	склав	30	60	склав
6	12	склав	31	62	склав
7	14	склав	32	64	склав
8	16	склав	33	66	склав
9	18	склав	34	68	склав
10	20	склав	35	70	склав
11	22	склав	36	72	склав
12	24	склав	37	74	склав
13	26	склав	38	76	склав
14	28	склав	39	78	склав
15	30	склав	40	80	склав
16	32	склав	41	82	склав
17	34	склав	42	84	склав
18	36	склав	43	86	склав
19	38	склав	44	88	склав
20	40	склав	45	90	склав
21	42	склав	46	92	склав
22	44	склав	47	94	склав
23	46	склав	48	96	склав
24	48	склав	49	98	склав
25	50	склав	50	100	склав

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» у 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол БЕМ-№ 3 від «25 березня» 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за освітньою програмою:

Менеджмент організацій і адміністрування

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

Менеджмент організацій і адміністрування

АНОТАЦІЯ

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається «Положенням про приймальну комісію НТУ «ХП»».

Мета програми для проведення вступних випробувань за фахом при зарахуванні на навчання на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти за освітньою програмою «Менеджмент» полягає у визначенні рівня знань вступників у ключових аспектах менеджменту та дозволяє оцінити їхню готовність до вивчення спеціалізованих предметів на бакалаврському рівні.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та критерії оцінювання знань вступників під час вступу на навчання для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю ДЗ «Менеджмент» (освітньо-професійною програмою «Менеджмент організацій і адміністрування», «Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання)», «Міжнародний бізнес», «Проектний менеджмент»).

Голова робочої групи – Наталія ШМАТЬКО, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри менеджменту

Члени робочої групи:

1. Марина КАРМІНСЬКА-БЄЛОБРОВА – кандидат наук з державного управління, доцент, доцентка кафедри менеджменту.

2. Олена ЛІНЬКОВА – кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри менеджменту, гарант ОПП «Менеджмент організацій і адміністрування».

3. Олена ПРОХОРЕНКО – кандидат економічних наук, доцент, професорка кафедри менеджменту, гарант ОПП «Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання)».

4. Олена ЧАЙКОВА – кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри менеджменту, гарант ОПП «Міжнародний бізнес».

5. Петро ФОЦІЙ – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, гарант ОПП «Проектний менеджмент».

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступний фаховий іспит здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.

2. Під час проведення іспиту за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.

3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином згенерованого засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.

4. У разі виникнення під час складання іспиту обставин непереборної сили (повітряна тривога, тощо) вступники повинні негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається членами екзаменаційної комісії в індивідуальному порядку.

5. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.

6. Загальний час проведення фахового випробування складає 60 хвилин.

СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітніми програмами «Менеджмент організацій і адміністрування», «Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання)», «Міжнародний бізнес» та «Проектний менеджмент» складається з 40 теоретичних тестових питань з основних питань управлінської діяльності, 30 з яких містить один вірний варіант відповіді (по 2 бали за кожне завдання), а 10 – декілька вірних варіантів відповіді або передбачають визначення відповідності (послідовності) елементів (по 4 бали за кожне завдання).

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Закони та принципи організації. Етапи розвитку організації.
2. Еволюція теоретичних концепцій організації.
3. Основні моделі організації.
4. Типологія організацій.
5. Соціальна організація і соціальна спільність. Види соціальних організацій.
6. Організаційний процес.
7. Природничо-наукові засади синергетики. Синергетична концепція самоорганізації.
8. Гнучкість організації. Сталість організації.
9. Організаційне проектування: сутність, етапи.
10. Методологія та технологія проектування організаційних форм управління.
11. Оцінка ефективності організаційних форм управління.
12. Зміст понять «культура» і «організаційна культура».
13. Моделі організаційної культури.
14. Типологія організаційних культур.
15. Сучасна національна організаційна культура: джерела та основний зміст.
16. Поняття «господарська діяльність» та «підприємництво». Суб'єкти господарської діяльності
17. Поняття підприємства, цілі і завдання його створення.
18. Класифікація підприємств за розміром.
19. Організаційно-правові форми підприємств та їх характеристика.
20. Правові засади функціонування підприємств

ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

РІВЕНЬ 1

*Обрати один вірний варіант відповіді
(2 бали за кожне тестове завдання)*

1) Яке визначення менеджменту є правильним? (2 бали)

- Менеджмент – це процес управління фінансовими потоками підприємства
- Менеджмент – це діяльність, спрямована на організацію та координацію роботи людей для досягнення поставлених цілей
- Менеджмент – це система жорсткого контролю над підлеглими
- Менеджмент – це процес ведення бухгалтерського обліку та фінансового аналізу

2) Який із законів організації пояснює необхідність рівноваги між централізацією та децентралізацією? (2 бали)

- Закон синергії
- Закон пропорційності
- Закон необхідного різноманіття
- Закон розвитку

3) Який підхід до організації розглядає її як відкриту систему, що взаємодіє із зовнішнім середовищем? (2 бали)

- Класичний підхід
- Системний підхід
- Емпіричний підхід
- Кількісний підхід

4) Яка модель організації найкраще підходить для високотехнологічних стартапів у динамічному середовищі? (2 бали)

- Бюрократична модель
- Адхократія
- Матрична структура
- Лінійна структура

5) Які характеристики визначають організації як органічні системи? (2 бали)

- Жорсткі правила, висока ієрархія, формальні процедури

- Гнучка структура, висока комунікація, адаптивність
- Жорсткий контроль, вузька спеціалізація, централізоване управління
- Автоматизовані процеси, мінімальна взаємодія між підрозділами

6) Який з наведених типів соціальних організацій є найбільш адаптивним до змін зовнішнього середовища? (2 бали)

- Бюрократична організація
- Професійна організація
- Мережева організація
- Ієрархічна організація

7) Яка стадія організаційного процесу є критичною для визначення ефективності майбутньої структури управління? (2 бали)

- Планування
- Делегування
- Контроль
- Мотивація

8) Яке твердження щодо синергетики є правильним? (2 бали)

- Синергетика пояснює тільки фізичні процеси в системах
- Синергетика вивчає механізми самоорганізації та стійкого розвитку систем
- Синергетика заперечує роль хаосу в організаційних процесах
- Синергетика застосовується лише в біологічних системах

РІВЕНЬ 2

2.1 Обрати декілька вірних варіантів відповіді (4 бали за кожне тестове завдання)

9) Які характеристики визначають організації як органічні системи? (4 бали)

- Жорсткі правила, висока ієрархія, формальні процедури
- Гнучка структура, висока комунікація, адаптивність
- Жорсткий контроль, вузька спеціалізація, централізоване управління
- Гнучке управління, самоорганізація

10) Які підходи до організаційного проектування є найбільш ефективними в умовах швидких змін ринку? (4 бали)

- Аджайл-методологія
- Класична бюрократична методологія
- Процесно-орієнтований підхід
- Ієрархічний контрольний підхід

***2.2 Розташувати елементи в логічній послідовності
(4 бали за кожне тестове завдання)***

**11) Розташуйте етапи розвитку організації у правильному порядку:
(4 бали)**

- Стабілізація та розвиток
- Зародження та формування
- Спад або трансформація
- Ріст та розширення

12) Розташуйте етапи оцінки ефективності організаційних форм управління у правильному порядку: (4 бали)

- Формулювання критеріїв оцінки
- Збір та аналіз даних
- Прийняття рішень щодо покращення
- Визначення цілей оцінювання

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Менеджмент: навч. посіб. Н.С. Краснокутська, О.М. Нащекіна, О.В. Замула та ін. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2019. – 231 с
2. Монастирський Г. Л. Теорія організації : навч. посібн. / Г. Л. Монастирський. – К. : Знання, 2008. – 320 с.
3. Жуковська Л. Е. Теорія організацій: навч. посіб. / Жуковська Л. Е., Борисевич Є. Г., Стрельчук Є. М. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011.
4. Теорія організації: навч. посібник / В. В. Приходько, В. І. Прокопенко, Т 33 В. В. Малий та ін. За ред. І.В. Шереметьєвої. – Д.: Національний гірничий університет, 2011. – 258 с.
5. Донець Л. І. Основи підприємництва : Навч. посіб. / Любов Донець, Надія Романенко ; М-во освіти і науки України, Дон ДУЕТ ім. М. Туган-Барановського. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. -315 с.
6. Державна політика розвитку підприємництва в Україні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / З. С. Варналій [та ін.]; ред. К. О. Ващенко ; Міжрегіональна акад. упр. персоналом. - К. : Персонал, 2010. - 305 с.
7. Менеджмент: організаційна ефективність [Електронний ресурс]: навч. посібник для бакалаврів спец. 073 "Менеджмент" / Н. М. Шматько, М. В. Кармінська-Белоброва, О. В. Замула [та ін.]. – Електрон. текст. дані. – Харків: НТУ "ХПІ", 2024. – 280 с. – URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/85920>
8. Основи менеджменту. Ілюстрований конспект лекцій для студентів заочної форми навчання» / укл. П.В.Брінь, О.В. Прохоренко – Харків: НТУ «ХПІ», 2023. – 50 с. – URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/17446cd4-25c2-425a-a97d-e5e559818922/content>
9. Рульєв В. А. Менеджмент: навч. посібник / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
10. Mescon M. H. Management / M. H. Mescon, M. Albert, F. Khedouri. – Harper & Row, 1988. – 830 p.
11. Kotler P. Marketing management / P. Kotler, K. L. Keller. – Pearson Prentice Hall, 2006. – 729 p.
12. James C. Van Horne John, Wachowicz M. Fundamentals of Financial Management. – Pearson Education Limited, 2001. – 719 p.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

4.1 Питання, що містять один вірний варіант відповіді. Вірна відповідь на питання (30 тестових питань) оцінюється в два бали.

4.2 Питання, що містять декілька вірних варіантів відповіді або передбачають розташування варіантів відповіді у логічній послідовності (10 питань), оцінюються в 4 бали.

4.3 Максимальна сума балів за успішне складання фахового вступного випробування складає 100 балів.

Для підрахунку отриманих на тестуванні правильних відповідей та їх переведення для отримання кінцевого результату використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку тестового балу вступного випробування

Номер питання	Тестовий бал	Номер питання	Тестовий бал
Питання, що містять один вірний варіант відповіді. (кожна правильна відповідь рахується в 2 бали)			
1	2	16	32
2	4	17	34
3	6	18	36
4	8	19	38
5	10	20	40
6	12	21	42
7	14	22	44
8	16	23	46
9	18	24	48
10	20	25	50
11	22	26	52
12	24	27	54
13	26	28	56
14	28	29	58
15	30	30	60
Питання, що містять декілька вірних варіантів відповіді або передбачають розташування варіантів відповіді у логічній послідовності (кожна правильна відповідь рахується в 4 бали)			
31	64	36	84
32	68	37	88
33	72	38	92
34	76	39	96
35	80	40	100

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол БЕМ-№ 3 від «25 березня» 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за освітньою програмою:

Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання)

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання)

АНОТАЦІЯ

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається «Положенням про приймальну комісію НТУ «ХП»».

Мета програми для проведення вступних випробувань за фахом при зарахуванні на навчання на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти за освітньою програмою «Менеджмент» полягає у визначенні рівня знань вступників у ключових аспектах менеджменту та дозволяє оцінити їхню готовність до вивчення спеціалізованих предметів на бакалаврському рівні.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та критерії оцінювання знань вступників під час вступу на навчання для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю ДЗ «Менеджмент» (освітньо-професійною програмою «Менеджмент організацій і адміністрування», «Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання)», «Міжнародний бізнес», «Проектний менеджмент»).

Голова робочої групи – Наталія ШМАТЬКО, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри менеджменту

Члени робочої групи:

1. Марина КАРМІНСЬКА-БЄЛОБРОВА – кандидат наук з державного управління, доцент, доцентка кафедри менеджменту.

2. Олена ЛІНЬКОВА – кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри менеджменту, гарант ОПП «Менеджмент організацій і адміністрування».

3. Олена ПРОХОРЕНКО – кандидат економічних наук, доцент, професорка кафедри менеджменту, гарант ОПП «Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання)».

4. Олена ЧАЙКОВА – кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри менеджменту, гарант ОПП «Міжнародний бізнес».

5. Петро ФОЦІЙ – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, гарант ОПП «Проектний менеджмент».

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступний фаховий іспит здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.

2. Під час проведення іспиту за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.

3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином згенерованого засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.

4. У разі виникнення під час складання іспиту обставин непереборної сили (повітряна тривога, тощо) вступники повинні негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається членами екзаменаційної комісії в індивідуальному порядку.

5. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.

6. Загальний час проведення фахового випробування складає 60 хвилин.

СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітніми програмами «Менеджмент організацій і адміністрування», «Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання)», «Міжнародний бізнес» та «Проектний менеджмент» складається з 40 теоретичних тестових питань з основних питань управлінської діяльності, 30 з яких містить один вірний варіант відповіді (по 2 бали за кожне завдання), а 10 – декілька вірних варіантів відповіді або передбачають визначення відповідності (послідовності) елементів (по 4 бали за кожне завдання).

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

13. Закони та принципи організації. Етапи розвитку організації.
14. Еволюція теоретичних концепцій організації.
15. Основні моделі організації.
16. Типологія організацій.
17. Соціальна організація і соціальна спільність. Види соціальних організацій.
18. Організаційний процес.
19. Природничо-наукові засади синергетики. Синергетична концепція самоорганізації.
20. Гнучкість організації. Сталість організації.
21. Організаційне проектування: сутність, етапи.
22. Методологія та технологія проектування організаційних форм управління.
23. Оцінка ефективності організаційних форм управління.
24. Зміст понять «культура» і «організаційна культура».
25. Моделі організаційної культури.
26. Типологія організаційних культур.
27. Сучасна національна організаційна культура: джерела та основний зміст.
28. Поняття «господарська діяльність» та «підприємництво». Суб'єкти господарської діяльності
29. Поняття підприємства, цілі і завдання його створення.
30. Класифікація підприємств за розміром.
31. Організаційно-правові форми підприємств та їх характеристика.
32. Правові засади функціонування підприємств

ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

РІВЕНЬ 1

*Обрати один вірний варіант відповіді
(2 бали за кожне тестове завдання)*

3) Яке визначення менеджменту є правильним? (2 бали)

- Менеджмент – це процес управління фінансовими потоками підприємства
- Менеджмент – це діяльність, спрямована на організацію та координацію роботи людей для досягнення поставлених цілей
- Менеджмент – це система жорсткого контролю над підлеглими
- Менеджмент – це процес ведення бухгалтерського обліку та фінансового аналізу

4) Який із законів організації пояснює необхідність рівноваги між централізацією та децентралізацією? (2 бали)

- Закон синергії
- Закон пропорційності
- Закон необхідного різноманіття
- Закон розвитку

3) Який підхід до організації розглядає її як відкриту систему, що взаємодіє із зовнішнім середовищем? (2 бали)

- Класичний підхід
- Системний підхід
- Емпіричний підхід
- Кількісний підхід

4) Яка модель організації найкраще підходить для високотехнологічних стартапів у динамічному середовищі? (2 бали)

- Бюрократична модель
- Адхократія
- Матрична структура
- Лінійна структура

5) Які характеристики визначають організації як органічні системи? (2 бали)

- Жорсткі правила, висока ієрархія, формальні процедури

- Гнучка структура, висока комунікація, адаптивність
- Жорсткий контроль, вузька спеціалізація, централізоване управління
- Автоматизовані процеси, мінімальна взаємодія між підрозділами

6) Який з наведених типів соціальних організацій є найбільш адаптивним до змін зовнішнього середовища? (2 бали)

- Бюрократична організація
- Професійна організація
- Мережева організація
- Ієрархічна організація

7) Яка стадія організаційного процесу є критичною для визначення ефективності майбутньої структури управління? (2 бали)

- Планування
- Делегування
- Контроль
- Мотивація

8) Яке твердження щодо синергетики є правильним? (2 бали)

- Синергетика пояснює тільки фізичні процеси в системах
- Синергетика вивчає механізми самоорганізації та стійкого розвитку систем
- Синергетика заперечує роль хаосу в організаційних процесах
- Синергетика застосовується лише в біологічних системах

РІВЕНЬ 2

2.1 Обрати декілька вірних варіантів відповіді (4 бали за кожне тестове завдання)

9) Які характеристики визначають організації як органічні системи? (4 бали)

- Жорсткі правила, висока ієрархія, формальні процедури
- Гнучка структура, висока комунікація, адаптивність
- Жорсткий контроль, вузька спеціалізація, централізоване управління
- Гнучке управління, самоорганізація

10) Які підходи до організаційного проектування є найбільш ефективними в умовах швидких змін ринку? (4 бали)

- Аджайл-методологія
- Класична бюрократична методологія
- Процесно-орієнтований підхід
- Ієрархічний контрольний підхід

***2.2 Розташувати елементи в логічній послідовності
(4 бали за кожне тестове завдання)***

**11) Розташуйте етапи розвитку організації у правильному порядку:
(4 бали)**

- Стабілізація та розвиток
- Зародження та формування
- Спад або трансформація
- Ріст та розширення

12) Розташуйте етапи оцінки ефективності організаційних форм управління у правильному порядку: (4 бали)

- Формулювання критеріїв оцінки
- Збір та аналіз даних
- Прийняття рішень щодо покращення
- Визначення цілей оцінювання

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

33. Менеджмент: навч. посіб. Н.С. Краснокутська, О.М. Нащекіна, О.В. Замула та ін. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2019. – 231 с
34. Монастирський Г. Л. Теорія організації : навч. посібн. / Г. Л. Монастирський. – К. : Знання, 2008. – 320 с.
35. Жуковська Л. Е. Теорія організацій: навч.посіб. / Жуковська Л. Е., Борисевич Є. Г., Стрельчук Є. М. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011.
36. Теорія організації: навч. посібник / В. В. Приходько, В. І. Прокопенко, Т 33 В. В. Малий та ін. За ред. І.В. Шереметьєвої. – Д.: Національний гірничий університет, 2011. – 258 с.
37. Донець Л. І. Основи підприємництва : Навч. посіб. / Любов Донець, Надія Романенко ; М-во освіти і науки України, Дон ДУЕТ ім. М. Туган-Барановського. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. -315 с.
38. Державна політика розвитку підприємництва в Україні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / З. С. Варналій [та ін.]; ред. К. О. Ващенко ; Міжрегіональна акад. упр. персоналом. - К. : Персонал, 2010. - 305 с.
39. Менеджмент: організаційна ефективність [Електронний ресурс]: навч. посібник для бакалаврів спец. 073 "Менеджмент" / Н. М. Шматько, М. В. Кармінська-Белоброва, О. В. Замула [та ін.]. – Електрон. текст. дані. – Харків: НТУ "ХПІ", 2024. – 280 с. – URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/85920>
40. Основи менеджменту. Ілюстрований конспект лекцій для студентів заочної форми навчання» / укл. П.В.Брінь, О.В. Прохоренко – Харків: НТУ «ХПІ», 2023. – 50 с. – URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/17446cd4-25c2-425a-a97d-e5e559818922/content>
41. Рульєв В. А. Менеджмент: навч. посібник / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
42. Mescon M. H. Management / M. H. Mescon, M. Albert, F. Khedouri. – Harper & Row, 1988. – 830 p.
43. Kotler P. Marketing management / P. Kotler, K. L. Keller. – Pearson Prentice Hall, 2006. – 729 p.
44. James C. Van Horne John, Wachowicz M. Fundamentals of Financial Management. – Pearson Education Limited, 2001. – 719 p.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

4.1 Питання, що містять один вірний варіант відповіді. Вірна відповідь на питання (30 тестових питань) оцінюється в два бали.

4.2 Питання, що містять декілька вірних варіантів відповіді або передбачають розташування варіантів відповіді у логічній послідовності (10 питань), оцінюються в 4 бали.

4.3 Максимальна сума балів за успішне складання фахового вступного випробування складає 100 балів.

Для підрахунку отриманих на тестуванні правильних відповідей та їх переведення для отримання кінцевого результату використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку тестового балу вступного випробування

Номер питання	Тестовий бал	Номер питання	Тестовий бал
Питання, що містять один вірний варіант відповіді. (кожна правильна відповідь рахується в 2 бали)			
1	2	16	32
2	4	17	34
3	6	18	36
4	8	19	38
5	10	20	40
6	12	21	42
7	14	22	44
8	16	23	46
9	18	24	48
10	20	25	50
11	22	26	52
12	24	27	54
13	26	28	56
14	28	29	58
15	30	30	60
Питання, що містять декілька вірних варіантів відповіді або передбачають розташування варіантів відповіді у логічній послідовності (кожна правильна відповідь рахується в 4 бали)			
31	64	36	84
32	68	37	88
33	72	38	92
34	76	39	96
35	80	40	100

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол БЕМ-№ 3 від «25 березня» 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за освітньою програмою:

Міжнародний бізнес

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

Міжнародний бізнес

АНОТАЦІЯ

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається «Положенням про приймальну комісію НТУ «ХП»».

Мета програми для проведення вступних випробувань за фахом при зарахуванні на навчання на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти за освітньою програмою «Менеджмент» полягає у визначенні рівня знань вступників у ключових аспектах менеджменту та дозволяє оцінити їхню готовність до вивчення спеціалізованих предметів на бакалаврському рівні.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та критерії оцінювання знань вступників під час вступу на навчання для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю ДЗ «Менеджмент» (освітньо-професійною програмою «Менеджмент організацій і адміністрування», «Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання)», «Міжнародний бізнес», «Проектний менеджмент»).

Голова робочої групи – Наталія ШМАТЬКО, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри менеджменту

Члени робочої групи:

1. Марина КАРМІНСЬКА-БЄЛОБРОВА – кандидат наук з державного управління, доцент, доцентка кафедри менеджменту.

2. Олена ЛІНЬКОВА – кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри менеджменту, гарант ОПП «Менеджмент організацій і адміністрування».

3. Олена ПРОХОРЕНКО – кандидат економічних наук, доцент, професорка кафедри менеджменту, гарант ОПП «Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання)».

4. Олена ЧАЙКОВА – кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри менеджменту, гарант ОПП «Міжнародний бізнес».

5. Петро ФОЦІЙ – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, гарант ОПП «Проектний менеджмент».

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступний фаховий іспит здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.

2. Під час проведення іспиту за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.

3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином згенерованого засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.

4. У разі виникнення під час складання іспиту обставин непереборної сили (повітряна тривога, тощо) вступники повинні негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається членами екзаменаційної комісії в індивідуальному порядку.

5. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.

6. Загальний час проведення фахового випробування складає 60 хвилин.

СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітніми програмами «Менеджмент організацій і адміністрування», «Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання)», «Міжнародний бізнес» та «Проектний менеджмент» складається з 40 теоретичних тестових питань з основних питань управлінської діяльності, 30 з яких містить один вірний варіант відповіді (по 2 бали за кожне завдання), а 10 – декілька вірних варіантів відповіді або передбачають визначення відповідності (послідовності) елементів (по 4 бали за кожне завдання).

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

45. Закони та принципи організації. Етапи розвитку організації.
46. Еволюція теоретичних концепцій організації.
47. Основні моделі організації.
48. Типологія організацій.
49. Соціальна організація і соціальна спільність. Види соціальних організацій.
50. Організаційний процес.
51. Природничо-наукові засади синергетики. Синергетична концепція самоорганізації.
52. Гнучкість організації. Сталість організації.
53. Організаційне проектування: сутність, етапи.
54. Методологія та технологія проектування організаційних форм управління.
55. Оцінка ефективності організаційних форм управління.
56. Зміст понять «культура» і «організаційна культура».
57. Моделі організаційної культури.
58. Типологія організаційних культур.
59. Сучасна національна організаційна культура: джерела та основний зміст.
60. Поняття «господарська діяльність» та «підприємництво». Суб'єкти господарської діяльності
61. Поняття підприємства, цілі і завдання його створення.
62. Класифікація підприємств за розміром.
63. Організаційно-правові форми підприємств та їх характеристика.
64. Правові засади функціонування підприємств

ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

РІВЕНЬ 1

*Обрати один вірний варіант відповіді
(2 бали за кожне тестове завдання)*

5) Яке визначення менеджменту є правильним? (2 бали)

- Менеджмент – це процес управління фінансовими потоками підприємства
- Менеджмент – це діяльність, спрямована на організацію та координацію роботи людей для досягнення поставлених цілей
- Менеджмент – це система жорсткого контролю над підлеглими
- Менеджмент – це процес ведення бухгалтерського обліку та фінансового аналізу

6) Який із законів організації пояснює необхідність рівноваги між централізацією та децентралізацією? (2 бали)

- Закон синергії
- Закон пропорційності
- Закон необхідного різноманіття
- Закон розвитку

3) Який підхід до організації розглядає її як відкриту систему, що взаємодіє із зовнішнім середовищем? (2 бали)

- Класичний підхід
- Системний підхід
- Емпіричний підхід
- Кількісний підхід

4) Яка модель організації найкраще підходить для високотехнологічних стартапів у динамічному середовищі? (2 бали)

- Бюрократична модель
- Адхократія
- Матрична структура
- Лінійна структура

5) Які характеристики визначають організації як органічні системи? (2 бали)

- Жорсткі правила, висока ієрархія, формальні процедури

- Гнучка структура, висока комунікація, адаптивність
- Жорсткий контроль, вузька спеціалізація, централізоване управління
- Автоматизовані процеси, мінімальна взаємодія між підрозділами

6) Який з наведених типів соціальних організацій є найбільш адаптивним до змін зовнішнього середовища? (2 бали)

- Бюрократична організація
- Професійна організація
- Мережева організація
- Ієрархічна організація

7) Яка стадія організаційного процесу є критичною для визначення ефективності майбутньої структури управління? (2 бали)

- Планування
- Делегування
- Контроль
- Мотивація

8) Яке твердження щодо синергетики є правильним? (2 бали)

- Синергетика пояснює тільки фізичні процеси в системах
- Синергетика вивчає механізми самоорганізації та стійкого розвитку систем
- Синергетика заперечує роль хаосу в організаційних процесах
- Синергетика застосовується лише в біологічних системах

РІВЕНЬ 2

2.1 Обрати декілька вірних варіантів відповіді (4 бали за кожне тестове завдання)

9) Які характеристики визначають організації як органічні системи? (4 бали)

- Жорсткі правила, висока ієрархія, формальні процедури
- Гнучка структура, висока комунікація, адаптивність
- Жорсткий контроль, вузька спеціалізація, централізоване управління
- Гнучке управління, самоорганізація

10) Які підходи до організаційного проектування є найбільш ефективними в умовах швидких змін ринку? (4 бали)

- Аджайл-методологія
- Класична бюрократична методологія
- Процесно-орієнтований підхід
- Ієрархічний контрольний підхід

***2.2 Розташувати елементи в логічній послідовності
(4 бали за кожне тестове завдання)***

**11) Розташуйте етапи розвитку організації у правильному порядку:
(4 бали)**

- Стабілізація та розвиток
- Зародження та формування
- Спад або трансформація
- Ріст та розширення

12) Розташуйте етапи оцінки ефективності організаційних форм управління у правильному порядку: (4 бали)

- Формулювання критеріїв оцінки
- Збір та аналіз даних
- Прийняття рішень щодо покращення
- Визначення цілей оцінювання

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

65. Менеджмент: навч. посіб. Н.С. Краснокутська, О.М. Нащекіна, О.В. Замула та ін. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2019. – 231 с
66. Монастирський Г. Л. Теорія організації : навч. посібн. / Г. Л. Монастирський. – К. : Знання, 2008. – 320 с.
67. Жуковська Л. Е. Теорія організацій: навч. посіб. / Жуковська Л. Е., Борисевич Є. Г., Стрельчук Є. М. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011.
68. Теорія організації: навч. посібник / В. В. Приходько, В. І. Прокопенко, Т 33 В. В. Малий та ін. За ред. І.В. Шереметьєвої. – Д.: Національний гірничий університет, 2011. – 258 с.
69. Донець Л. І. Основи підприємництва : Навч. посіб. / Любов Донець, Надія Романенко ; М-во освіти і науки України, Дон ДУЕТ ім. М. Туган-Барановського. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. -315 с.
70. Державна політика розвитку підприємництва в Україні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / З. С. Варналій [та ін.]; ред. К. О. Ващенко ; Міжрегіональна акад. упр. персоналом. - К. : Персонал, 2010. - 305 с.
71. Менеджмент: організаційна ефективність [Електронний ресурс]: навч. посібник для бакалаврів спец. 073 "Менеджмент" / Н. М. Шматько, М. В. Кармінська-Белоброва, О. В. Замула [та ін.]. – Електрон. текст. дані. – Харків: НТУ "ХПІ", 2024. – 280 с. – URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/85920>
72. Основи менеджменту. Ілюстрований конспект лекцій для студентів заочної форми навчання» / укл. П.В.Брінь, О.В. Прохоренко – Харків: НТУ «ХПІ», 2023. – 50 с. – URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/17446cd4-25c2-425a-a97d-e5e559818922/content>
73. Рульєв В. А. Менеджмент: навч. посібник / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
74. Mescon M. H. Management / M. H. Mescon, M. Albert, F. Khedouri. – Harper & Row, 1988. – 830 p.
75. Kotler P. Marketing management / P. Kotler, K. L. Keller. – Pearson Prentice Hall, 2006. – 729 p.
76. James C. Van Horne John, Wachowicz M. Fundamentals of Financial Management. – Pearson Education Limited, 2001. – 719 p.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

4.1 Питання, що містять один вірний варіант відповіді. Вірна відповідь на питання (30 тестових питань) оцінюється в два бали.

4.2 Питання, що містять декілька вірних варіантів відповіді або передбачають розташування варіантів відповіді у логічній послідовності (10 питань), оцінюються в 4 бали.

4.3 Максимальна сума балів за успішне складання фахового вступного випробування складає 100 балів.

Для підрахунку отриманих на тестуванні правильних відповідей та їх переведення для отримання кінцевого результату використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку тестового балу вступного випробування

Номер питання	Тестовий бал	Номер питання	Тестовий бал
Питання, що містять один вірний варіант відповіді. (кожна правильна відповідь рахується в 2 бали)			
1	2	16	32
2	4	17	34
3	6	18	36
4	8	19	38
5	10	20	40
6	12	21	42
7	14	22	44
8	16	23	46
9	18	24	48
10	20	25	50
11	22	26	52
12	24	27	54
13	26	28	56
14	28	29	58
15	30	30	60
Питання, що містять декілька вірних варіантів відповіді або передбачають розташування варіантів відповіді у логічній послідовності (кожна правильна відповідь рахується в 4 бали)			
31	64	36	84
32	68	37	88
33	72	38	92
34	76	39	96
35	80	40	100

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол БЕМ-№ 3 від «25 березня» 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за освітньою програмою:

Проектний менеджмент

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

Проектний менеджмент

АНОТАЦІЯ

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається «Положенням про приймальну комісію НТУ «ХП»».

Мета програми для проведення вступних випробувань за фахом при зарахуванні на навчання на першій (бакалаврський) рівень вищої освіти за освітньою програмою «Менеджмент» полягає у визначенні рівня знань вступників у ключових аспектах менеджменту та дозволяє оцінити їхню готовність до вивчення спеціалізованих предметів на бакалаврському рівні.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та критерії оцінювання знань вступників під час вступу на навчання для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю ДЗ «Менеджмент» (освітньо-професійною програмою «Менеджмент організацій і адміністрування», «Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання)», «Міжнародний бізнес», «Проектний менеджмент»).

Голова робочої групи – Наталія ШМАТЬКО, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри менеджменту

Члени робочої групи:

1. Марина КАРМІНСЬКА-БЄЛОБРОВА – кандидат наук з державного управління, доцент, доцентка кафедри менеджменту.

2. Олена ЛІНЬКОВА – кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри менеджменту, гарант ОПП «Менеджмент організацій і адміністрування».

3. Олена ПРОХОРЕНКО – кандидат економічних наук, доцент, професорка кафедри менеджменту, гарант ОПП «Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання)».

4. Олена ЧАЙКОВА – кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри менеджменту, гарант ОПП «Міжнародний бізнес».

5. Петро ФОЦІЙ – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, гарант ОПП «Проектний менеджмент».

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступний фаховий іспит здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.

2. Під час проведення іспиту за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.

3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином згенерованого засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.

4. У разі виникнення під час складання іспиту обставин непереборної сили (повітряна тривога, тощо) вступники повинні негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається членами екзаменаційної комісії в індивідуальному порядку.

5. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.

6. Загальний час проведення фахового випробування складає 60 хвилин.

СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітніми програмами «Менеджмент організацій і адміністрування», «Бізнес-адміністрування (англійською мовою навчання)», «Міжнародний бізнес» та «Проектний менеджмент» складається з 40 теоретичних тестових питань з основних питань управлінської діяльності, 30 з яких містить один вірний варіант відповіді (по 2 бали за кожне завдання), а 10 – декілька вірних варіантів відповіді або передбачають визначення відповідності (послідовності) елементів (по 4 бали за кожне завдання).

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

77. Закони та принципи організації. Етапи розвитку організації.
78. Еволюція теоретичних концепцій організації.
79. Основні моделі організації.
80. Типологія організацій.
81. Соціальна організація і соціальна спільність. Види соціальних організацій.
82. Організаційний процес.
83. Природничо-наукові засади синергетики. Синергетична концепція самоорганізації.
84. Гнучкість організації. Сталість організації.
85. Організаційне проектування: сутність, етапи.
86. Методологія та технологія проектування організаційних форм управління.
87. Оцінка ефективності організаційних форм управління.
88. Зміст понять «культура» і «організаційна культура».
89. Моделі організаційної культури.
90. Типологія організаційних культур.
91. Сучасна національна організаційна культура: джерела та основний зміст.
92. Поняття «господарська діяльність» та «підприємництво». Суб'єкти господарської діяльності
93. Поняття підприємства, цілі і завдання його створення.
94. Класифікація підприємств за розміром.
95. Організаційно-правові форми підприємств та їх характеристика.
96. Правові засади функціонування підприємств

ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

РІВЕНЬ 1

*Обрати один вірний варіант відповіді
(2 бали за кожне тестове завдання)*

7) Яке визначення менеджменту є правильним? (2 бали)

- Менеджмент – це процес управління фінансовими потоками підприємства
- Менеджмент – це діяльність, спрямована на організацію та координацію роботи людей для досягнення поставлених цілей
- Менеджмент – це система жорсткого контролю над підлеглими
- Менеджмент – це процес ведення бухгалтерського обліку та фінансового аналізу

8) Який із законів організації пояснює необхідність рівноваги між централізацією та децентралізацією? (2 бали)

- Закон синергії
- Закон пропорційності
- Закон необхідного різноманіття
- Закон розвитку

3) Який підхід до організації розглядає її як відкриту систему, що взаємодіє із зовнішнім середовищем? (2 бали)

- Класичний підхід
- Системний підхід
- Емпіричний підхід
- Кількісний підхід

4) Яка модель організації найкраще підходить для високотехнологічних стартапів у динамічному середовищі? (2 бали)

- Бюрократична модель
- Адхократія
- Матрична структура
- Лінійна структура

5) Які характеристики визначають організації як органічні системи? (2 бали)

- Жорсткі правила, висока ієрархія, формальні процедури

- Гнучка структура, висока комунікація, адаптивність
- Жорсткий контроль, вузька спеціалізація, централізоване управління
- Автоматизовані процеси, мінімальна взаємодія між підрозділами

6) Який з наведених типів соціальних організацій є найбільш адаптивним до змін зовнішнього середовища? (2 бали)

- Бюрократична організація
- Професійна організація
- Мережева організація
- Ієрархічна організація

7) Яка стадія організаційного процесу є критичною для визначення ефективності майбутньої структури управління? (2 бали)

- Планування
- Делегування
- Контроль
- Мотивація

8) Яке твердження щодо синергетики є правильним? (2 бали)

- Синергетика пояснює тільки фізичні процеси в системах
- Синергетика вивчає механізми самоорганізації та стійкого розвитку систем
- Синергетика заперечує роль хаосу в організаційних процесах
- Синергетика застосовується лише в біологічних системах

РІВЕНЬ 2

2.1 Обрати декілька вірних варіантів відповіді (4 бали за кожне тестове завдання)

9) Які характеристики визначають організації як органічні системи? (4 бали)

- Жорсткі правила, висока ієрархія, формальні процедури
- Гнучка структура, висока комунікація, адаптивність
- Жорсткий контроль, вузька спеціалізація, централізоване управління
- Гнучке управління, самоорганізація

10) Які підходи до організаційного проектування є найбільш ефективними в умовах швидких змін ринку? (4 бали)

- Аджайл-методологія
- Класична бюрократична методологія
- Процесно-орієнтований підхід
- Ієрархічний контрольний підхід

***2.2 Розташувати елементи в логічній послідовності
(4 бали за кожне тестове завдання)***

**11) Розташуйте етапи розвитку організації у правильному порядку:
(4 бали)**

- Стабілізація та розвиток
- Зародження та формування
- Спад або трансформація
- Ріст та розширення

12) Розташуйте етапи оцінки ефективності організаційних форм управління у правильному порядку: (4 бали)

- Формулювання критеріїв оцінки
- Збір та аналіз даних
- Прийняття рішень щодо покращення
- Визначення цілей оцінювання

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

97. Менеджмент: навч. посіб. Н.С. Краснокутська, О.М. Нащекіна, О.В. Замула та ін. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2019. – 231 с
98. Монастирський Г. Л. Теорія організації : навч. посібн. / Г. Л. Монастирський. – К. : Знання, 2008. – 320 с.
99. Жуковська Л. Е. Теорія організацій: навч.посіб. / Жуковська Л. Е., Борисевич Є. Г., Стрельчук Є. М. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011.
100. Теорія організації: навч. посібник / В. В. Приходько, В. І. Прокопенко, Т 33 В. В. Малий та ін. За ред. І.В. Шереметьєвої. – Д.: Національний гірничий університет, 2011. – 258 с.
101. Донець Л. І. Основи підприємництва : Навч. посіб. / Любов Донець, Надія Романенко ; М-во освіти і науки України, Дон ДУЕТ ім. М. Туган-Барановського. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. -315 с.
102. Державна політика розвитку підприємництва в Україні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / З. С. Варналій [та ін.]; ред. К. О. Ващенко ; Міжрегіональна акад. упр. персоналом. - К. : Персонал, 2010. - 305 с.
103. Менеджмент: організаційна ефективність [Електронний ресурс]: навч. посібник для бакалаврів спец. 073 "Менеджмент" / Н. М. Шматько, М. В. Кармінська-Белоброва, О. В. Замула [та ін.]. – Електрон. текст. дані. – Харків: НТУ "ХПІ", 2024. – 280 с. – URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/85920>
104. Основи менеджменту. Ілюстрований конспект лекцій для студентів заочної форми навчання» / укл. П.В.Брінь, О.В. Прохоренко – Харків: НТУ «ХПІ», 2023. – 50 с. – URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/17446cd4-25c2-425a-a97d-e5e559818922/content>
105. Рульєв В. А. Менеджмент: навч. посібник / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
106. Mescon M. H. Management / М. Н. Mescon, М. Albert, F. Khedouri. – Harper & Row, 1988. – 830 p.
107. Kotler P. Marketing management / P. Kotler, K. L. Keller. – Pearson Prentice Hall, 2006. – 729 p.
108. James C. Van Horne John, Wachowicz M. Fundamentals of Financial Management. – Pearson Education Limited, 2001. – 719 p.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

4.1 Питання, що містять один вірний варіант відповіді. Вірна відповідь на питання (30 тестових питань) оцінюється в два бали.

4.2 Питання, що містять декілька вірних варіантів відповіді або передбачають розташування варіантів відповіді у логічній послідовності (10 питань), оцінюються в 4 бали.

4.3 Максимальна сума балів за успішне складання фахового вступного випробування складає 100 балів.

Для підрахунку отриманих на тестуванні правильних відповідей та їх переведення для отримання кінцевого результату використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку тестового балу вступного випробування

Номер питання	Тестовий бал	Номер питання	Тестовий бал
Питання, що містять один вірний варіант відповіді. (кожна правильна відповідь рахується в 2 бали)			
1	2	16	32
2	4	17	34
3	6	18	36
4	8	19	38
5	10	20	40
6	12	21	42
7	14	22	44
8	16	23	46
9	18	24	48
10	20	25	50
11	22	26	52
12	24	27	54
13	26	28	56
14	28	29	58
15	30	30	60
Питання, що містять декілька вірних варіантів відповіді або передбачають розташування варіантів відповіді у логічній послідовності (кожна правильна відповідь рахується в 4 бали)			
31	64	36	84
32	68	37	88
33	72	38	92
34	76	39	96
35	80	40	100

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол БЕМ-№ 3 від «25 березня» 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за освітньою програмою:

Маркетинг

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	3
1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ	4
2. СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ	4
3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ.....	5
4. ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ.....	6
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	9
6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ	10

АНОТАЦІЯ

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається «Положенням про приймальну комісію НТУ «ХП»».

Мета програми для проведення вступних випробувань за фахом при зарахуванні на навчання на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти за освітньою програмою «Маркетинг» полягає у визначенні рівня знань вступників у ключових аспектах маркетингу та дозволяє оцінити їхню готовність до вивчення спеціалізованих предметів на бакалаврському рівні.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та критерії оцінювання знань вступників під час вступу на навчання для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D5 «Маркетинг» (освітньо-професійною програмою «Маркетинг»).

Голова робочої групи – Юлія ШИПУЛІНА, доктор економічних наук, професор, професорка кафедри маркетингу

Члени робочої групи:

1. Тетяна РОМАНЧИК – кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри маркетингу.

2. Марія ЛІТВІНЕНКО – кандидат технічних наук, доцент, доцентка кафедри маркетингу.

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступний фаховий іспит здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.

2. Під час проведення іспиту за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.

3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином згенерованого засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.

4. У разі виникнення під час складання іспиту обставин непереборної сили (повітряна тривога, тощо) вступники повинні негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається членами екзаменаційної комісії в індивідуальному порядку.

5. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.

6. Загальний час проведення фахового випробування складає 60 хвилин.

2. СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітньою програмою «Маркетинг» складається з 40 теоретичних тестових питань з основних питань маркетингової діяльності, 30 з яких містить один вірний варіант відповіді (по 2 бали за кожне завдання), а 10 – декілька вірних варіантів відповіді або передбачають визначення відповідності (послідовності) елементів (по 4 бали за кожне завдання).

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Роль і місце маркетингу на сучасному етапі розвитку ринкових відносин.
2. Основні категорії маркетингу: потреби, бажання, запити, попит, товар, ринок, обмін.
3. Класифікації маркетингу.
4. Зовнішнє середовище маркетингу. Складові маркетингового мікросередовища. Складові маркетингового макросередовища.
5. Етапи розвитку маркетингу за Ф. Котлером.
6. Основні функції маркетингу.
7. Типи організаційних структур.
8. Кон'юнктура ринку, види кон'юнктури, ринок «продавця» і ринок «покупця», залежність між попитом і пропозицією.
9. Комплекс маркетингу «4Р» та його складові.
10. Ємність ринку. Методи визначення ємності ринку.
11. Взаємозв'язок попиту, пропозиції, ціни. Еластичність попиту та пропозиції від ціни. Нецінові фактори, що впливають на рівень попиту.
12. Маркетингові дослідження. Маркетингові інформаційні системи. Організація маркетингових досліджень.
13. Види маркетингової інформації, способи та джерела її отримання.
14. Товар і послуга. Види товарів. Рівні товару, торгові марки та упаковка.
15. Товарна політика. Асортимент. Чинники, що впливають на формування асортименту.
16. Життєвий цикл товару. Етапи життєвого циклу товару. Види кривих ЖЦТ. Процес розробки та виведення товару на ринок
17. Сегментація ринку. Фактори сегментації.
18. Позиціонування товару (послуг) на ринку. Вибір цільового ринку
19. Концептуальні підходи до ведення бізнесу. Етапи формування концепції маркетингу.
20. Заходи з контролю за маркетинговою діяльністю.

4. ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

РІВЕНЬ 1

*Обрати один вірний варіант відповіді
(2 бали за кожне тестове завдання)*

1. Із запропонованих визначень оберіть первинне значення терміну «маркетинг» (2 бали)

- новітній спосіб впливу, що відкриває перед маркетологами зовсім нові можливості – ґрунтуючись на фактах психології й фізіології побудувати рекламну кампанію з 100% ефективністю
- клієнтоорієнтована діяльність, що з'явилася в результаті еволюції технологій маркетингу
- нестандартний підхід до маркетингу, протилежний вертикальному маркетингу, заснованому на теорії сегментування та позиціонування
- набір основних маркетингових інструментів, що включаються в програму маркетингу

2. Концепція маркетинг-міксу (4«Р») згідно Д. Мак-Карті – це: (2 бали)

- вміння знайти потреби та задовольнити їх більш ефективним ніж конкуренти способом
- діяльність із вивчення й задоволення потреб і бажань споживачів
- комплекс заходів, спрямованих на визначення та аналіз факторів, які впливають на процеси просування товарів від виробника до споживачів, і врахування їх у виробничо-збутовій діяльності підприємств
- процес планування та реалізації загальної концепції, політики ціноутворення, просування й розподілу ідей, товарів (виробів)

3. Під потребами слід розуміти: (2 бали)

- відчуття нестатку, або недостатнього задоволення, які проявляються у відповідності зі специфікою конкретних споживачів
- усе, що може задовольнити запити споживачів і пропонується на ринку для обміну
- акт отримання бажаного об'єкта з пропонуванням у відповідь його еквівалента
- зовнішня форма вияву потреби у специфічній, конкретній формі залежно від культурного та інтелектуального рівня особистості громадянина

4. Сегментація – це: (2 бали)

- розподіл споживачів за потребами на однорідні групи
- визначення місця для свого товару в низці аналогів
- виявлення «ринкової ніші»
- кількість товарів, яку споживач хоче і може придбати за певний проміжок часу за визначеною ціною

5. Що може бути товаром? (2 бали)

- послуги
- страхування життя
- гроші
- все перелічене вище

6. Хто є основоположником терміну «маркетинг-мікс»? (2 бали)

- Пітер Друкер
- Ніл Борден
- Джоел Дін
- Джеймс Каллітон

7. Який вид маркетингу застосовують при негативному попиті, наприклад коли споживачі віддають перевагу товарам конкурентів? (2 бали)

- конверсійний
- ремаркетинг
- синхромаркетинг
- протидіючий

8. Що з наведено нижче відноситься до факторів маркетингового мікросередовища? (2 бали)

- екологія
- рівень технологій
- контактні аудиторії
- демографічна складова

РІВЕНЬ 2

2.1 Обрати декілька вірних варіантів відповіді (4 бали за кожне тестове завдання)

9. Контроль маркетингової діяльності передбачає наступні комплекси заходів: (4 бали)

- контроль за реалізацією продукції
- контроль прибутковості
- стратегічний контроль
- нормативний контроль
- аналітичний контроль

10. Які варіанти структури служби маркетингу ви знаєте? (4 бали)

- функціональна
- товарна
- дифузійна
- торгівельна
- ринкова
- матрична

2.2 Розташувати елементи в логічній послідовності (4 бали за кожне тестове завдання)

11. Розташуйте в логічній послідовності етапи проведення ревізії маркетингу. (4 бали)

- ревізія маркетингового середовища
- ревізія стратегії маркетингу
- ревізія служби маркетингу
- ревізія результативності маркетингу
- ревізія функціональних складових маркетингу

12. Розташуйте в логічній послідовності етапи розвитку маркетингу за Ф. Котлером (4 бали)

- орієнтація на продукт
- орієнтація на продажі
- сегментна орієнтація
- орієнтація на споживача

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С., Райко Д. В. Вступ до спеціальності «Маркетинг» : навчальний посібник. Суми : ТОВ «Триторія», 2020. 124 с.
2. Маркетингова діяльність підприємств : підручник / О. П. Косенко [та ін.] ; ред. О.П. Косенко ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : ТОВ "Оберіг", 2023. 1155 с.
3. Маркетинг: бакалаврський курс: Підручник. За заг. ред.. С.М.Ілляшенка. Суми : Університетська книга, 2017. 1134 с.
4. Маркетинг: світовий досвід та український вимір : підручник. Вид. 2-ге доп та перероб. / За заг. ред. А.О. Старостіної. Київ : Вид-во Ліра-К, 2024. 484 с.
5. Котлер Ф., Армстронг Г. Основи маркетингу. К.: Науковий світ, 2022. 880 с.
6. Маркетингова діяльність підприємств : сучасний зміст. / за ред. Н. Карпенко. К.: Центр учбової літератури, 2019. 252 с.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

4.1 Питання, що містять один вірний варіант відповіді. Вірна відповідь на питання (30 тестових питань) оцінюється в два бали.

4.2 Питання, що містять декілька вірних варіантів відповіді або передбачають розташування варіантів відповіді у логічній послідовності (10 питань), оцінюються в 4 бали.

4.3 Максимальна сума балів за успішне складання фахового вступного випробування складає 100 балів.

Для підрахунку отриманих на тестуванні правильних відповідей та їх переведення для отримання кінцевого результату використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку тестового балу вступного випробування

Номер питання	Тестовий бал	Номер питання	Тестовий бал
Питання, що містять один вірний варіант відповіді. (кожна правильна відповідь рахується в 2 бали)			
1	2	16	32
2	4	17	34
3	6	18	36
4	8	19	38
5	10	20	40
6	12	21	42
7	14	22	44
8	16	23	46
9	18	24	48
10	20	25	50
11	22	26	52
12	24	27	54
13	26	28	56
14	28	29	58
15	30	30	60
Питання, що містять декілька вірних варіантів відповіді або передбачають розташування варіантів відповіді у логічній послідовності (кожна правильна відповідь рахується в 4 бали)			
31	64	36	84
32	68	37	88
33	72	38	92
34	76	39	96
35	80	40	100

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол БЕМ-№ 3 від «25 березня» 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за освітньою програмою:

Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

АНОТАЦІЯ

Метою фахових вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін: основи підприємництва, економіка та організація торгівлі, біржова діяльність, торговельне підприємництво, управління бізнес-проектами та рішеннями, бізнес планування підприємницької діяльності, маркетинг, фінанси.

Абітурієнт повинен знати основні питання основ підприємництва, економіки та організації торгівлі, біржової діяльності, торговельного підприємництва, управління бізнес-проектами та рішеннями, бізнес планування підприємницької діяльності, маркетингу, фінансів.

Програма вступного випробування для конкурсного відбору вступників до НТУ «ХП» (далі - Університет) для здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю D7 «Торгівля», конкурсна пропозиція: «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» побудована за синтетичним міжпредметним принципом і складається з окремих розділів, кожен з яких інтегрує матеріал певного функціонального спрямування.

Метою програми для конкурсного відбору вступників до Університету для здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю D7 «Торгівля», конкурсна пропозиція: «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» є виявлення рівня засвоєних знань та вмінь, визначених галузевими стандартами вищої освіти для фахівців освітнього ступеня «молодший спеціаліст», що навчалися за спеціальністю D7 «Торгівля».

Програма охоплює теоретичні і прикладні питання, що в рамках Освітньо-професійної програми підготовки бакалавра визначають наявність у випускника здібностей виконувати функції, визначені освітньо-кваліфікаційною характеристикою бакалавра. Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХП».

Голова робочої групи – Марина МАЩЕНКО, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри підприємництва, торгівлі і логістики, гарант ОПП «Підприємництво, торгівля і логістика».

Члени робочої групи:

1. Олена СЕРГІЄНКО – доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва, торгівлі і логістики, гарант ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».
2. Ірина ЛІСНА – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, торгівлі і логістики.
3. Ігор СОСНОВ – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, торгівлі і логістики.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступне фахове випробування здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.
2. Під час проведення фахового випробування за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.
3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином генерованих засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.
4. У разі виникнення під час складання фахового випробування обставин непереборної сили (повітряна тривога, тощо) абітурієнт повинен негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається членами екзаменаційної комісії в індивідуальному порядку.
5. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.
6. Загальний час проведення фахового випробування займає 40 хвилин.

СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітньою програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» складається з 30 теоретичних тестових питань (20 питань – по 3 бали за кожне завдання (один вірний варіант відповіді), 10 питань – по 4 бали за кожне завдання (один вірний варіант відповіді)) з дисциплін професійної підготовки навчального плану зі спеціальності D7 «Торгівля» освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, а саме: «Основи підприємництва».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Підприємництво та торгівля

Тема 1. Економічна сутність підприємництва.

Виникнення і розвиток концепцій підприємництва. Мотиви початку підприємницької діяльності. Знання та вміння підприємця. Теорія підприємництва. Роль і значення підприємництва в стійкому розвитку.

Тема 2. Характеристика видів підприємницької діяльності.

Основні види підприємницької діяльності. Виробниче підприємництво. Торговельна діяльність. Діяльність у сфері обслуговування товарів для населення. Біржова діяльність. Консалтингова підприємницька діяльність. Соціальне підприємництво.

Тема 3. Організаційно-правові форми підприємництва.

Правовий статус суб'єктів підприємницької діяльності. Мережеві форми організації підприємницької діяльності. Аутсорсингова форма організації підприємництва.

Тема 4. Економічні принципи забезпечення стійкості підприємницької діяльності.

Принципи окупності та самофінансування. Принципи справедливої оплати праці. Дія закону вартості товару через співвідношення ціни, собівартості та якості товару. Принципи безпеки здійснення підприємницької діяльності

Тема 5. Підприємницьке середовище.

Зовнішнє середовище підприємництва та регуляторна політика держави. Конкурентне середовище підприємницької діяльності. Вплив тіньової економіки на підприємницьку діяльність.

Тема 6. Сутність, функції і завдання організації торгівлі. Організаційна та функціональна структура торгівлі.

Поняття організації торгівлі. Функції і завдання дисципліни «Організація торгівлі». Види суб'єктів торговельної діяльності. Організаційні моделі у сфері торгівлі.

Тема 7. Організаційні основи функціонування роздрібною торгівлі.

Суть, принципи і завдання організації роздрібною мережі. Характеристика основних видів, типів і форматів роздрібних торговців. Концентрація і спеціалізація роздрібною мережі.

Тема 8. Будова, улаштування і проєктування роздрібних торговельних об'єктів.

Будова і технологічне планування магазинів. Улаштування і планування торговельних приміщень. Основні види торгово-технологічного обладнання

роздрібних торговельних об'єктів.

Тема 9. Організація торгово-технологічного процесу в магазині.

Зміст торгово-технологічного процесу в магазині. Технологія приймання і зберігання товарів у магазинах. Розміщування і викладання товарів.

Тема 10. Організаційні основи діяльності підприємств оптової торгівлі.

Суть і завдання оптової торгівлі – основного складового елементу оптового ринку. Види оптових підприємств та їх класифікація. Структура і побудова апарату оптового підприємства.

Біржова діяльність

Тема 1. Фондова біржа.

Учасники фондового ринку та класифікація цінних паперів. Особливості функціонування фондової біржі в Україні. Фондові індекси

Тема 2. Валютна біржа.

Сутність валютного ринку. Валютна біржа як учасник валютного ринку України. Криптовалютна біржа та криптотрейдинг.

Тема 3. Виникнення біржового ринку України та його регулювання.
Біржова справа. Етапи та особливості розвитку біржового ринку України. Законодавче регулювання біржової діяльності в Україні.

Тема 4. Створення біржі та її структура.

Особливості створення бірж. Структура та органи управління біржою

Тема 5. Основи взаємовідносин бірж з учасниками торгів.

Форми взаємовідносин бірж з учасниками біржових торгів. Взаємовідносини біржових посередників з клієнтами.

Тема 6. Біржовий товар.

Особливості біржового товару. Речовий товар як біржовий товар. Цінні папери як біржовий товар. Валюта як біржовий товар.

Тема 7. Біржові угоди.

Біржова угода, класифікація біржових угод

Тема 8. Біржове котирування цін.

Сутність та значення біржового котирування цін. Розбір біржових котирувань.

Тема 9. Правила біржових торгів та технологія їх проведення.

Правила біржової торгівлі. Процес біржової торгівлі. Порядок виставлення товарів на біржові торги і їх зняття. Лістинг і делістинг цінних паперів.

ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Галузь – D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальність – D7 «Торгівля»
Конкурсна пропозиція «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Рівень вищої освіти - бакалавр

Зазначте Ваше прізвище, ім'я та по-батькові

Введіть адресу Вашої електронної пошти

Додайте номер контактного телефону

1. Економічною основою підприємництва є: (3 бали)
  - Приватна власність
  - Колективна власність
  - Державна власність
  - Партнерство
2. Специфічними функціями підприємництва є: (3 бали)
  - Виробничо-технологічна, економічна, соціальна
  - Соціальна, економічна, зовнішньоекономічна
  - Виробничо-технологічна, комерційна, збутова
  - Економічна, соціальна, фінансова
3. Вид підприємницької діяльності, який пов'язаний з виробництвом продукції, послуг, інформації тощо, які підлягають реалізації споживачам – це: (3 бали)
  - Виробниче підприємництво
  - Посередницьке підприємництво

- Фінансово-кредитне підприємництво
- Комерційне підприємництво

4. Процес створення умов, які впливають на поведінку людини і дозволяють спрямовувати її в потрібний для організації бік, зацікавити людину в активній сумлінній роботі, відносять до функції: (3 бали)

- Координування
- Організування
- Мотивування
- Контролювання

5. Що слід розуміти під організаційною структурою управління? (4 бали)

- Склад ланок управління організацією
- Супідрядність управлінських взаємозалежних ланок управління
- Склад підрозділів управління
- Склад і супідрядність взаємозв'язаних управлінських ланок, які забезпечують здійснення функцій і завдань управління організацією

6. Яке з наведених визначень не є коректним: «Торгівля це - (3 бали)

- Частина сфери товарного обігу, що зв'язує виробництво та споживання
- система економічних відносин продавців та покупців з приводу купівлі-продажу товарів;
- Індикатор стану ринку, одночасно виступає в ролі і попиту, і пропозиції
- Група господарюючих суб'єктів, яка виокремилась у самостійну сферу діяльності, що спеціалізується на виконанні посередницьких функцій між виробниками та споживачами

7. Перевагами торговельних мереж відносно незалежних торговельних підприємств є: (3 бали)

- Потреба у значних капіталовкладеннях у поточну діяльність
- Обмежена гнучкість у пристосуванні до локальних місцевих ринків
- Багаторівнева система управління
- Можливість використання централізованих складів

8. При розв'язанні питання “зробити чи купити?” вирішальним фактором є: (3 бали)

- Обсяг виробництва
- Види закупівель
- Тривалість виробництва
- Витрати на закупівлю і виробництво

9. В якому з наведених варіантів із переліку (1 - Забезпечення інвентарем і пакувальними матеріалами; 2 - Вивчення попиту населення; 3 - Планування господарської діяльності; 4 - Приймання товарів за кількістю; 5 - Укладання договорів з постачальниками; 6 - Комплектування кадрів; 7 - Оснащення торговельними меблями) правильно визначено склад торговельно-оперативних функцій торговельного підприємства?(4 бали)

- 1, 2, 7
- 2, 4, 5
- 1, 2, 3
- 4, 5, 6

10. В якому з варіантів правильно відображено склад специфічних факторів (із переліку: 1 - стан виробництва товарів; 2 - тип магазину; 3 - грошові доходи населення; 4 - умови товаропостачання; 5 - розмір магазину; 6 - попит населення; 7 - наявність інших торгових підприємств), які впливають на формування асортименту товарів у магазинах? (4 бали)

- 1, 3, 6
- 2, 4, 5
- 1, 2, 3
- 4, 5, 6

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гой І. В. Підприємництво : навч. посіб. / І. Гой, Т. Смелянська ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Хмельницький нац. ун-т. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 367 с.
2. Голошубова Н.О. Організація торгівлі: підручник / Н. О. Голошубова. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. 680 с.
3. Державна політика розвитку підприємництва в Україні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / З. С. Варналій [та ін.]; ред. К. О. Ващенко ; Міжрегіональна акад. упр. персоналом. Київ : Персонал, 2010. 305 с.
4. Економіка підприємства. Збірник засобів діагностики рівня професійних компетентностей [Електронний ресурс] : навч.-практ. посіб. / М. В. Афанасьєв, І. Я. Іпполітова, Н. В. Лепетюха [та ін.] ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Електрон. текстові дан. (1,47 МБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 333 с. – URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22559>
5. Економіка торгівлі : навч. посіб. / [Н.О. Власова, В.А. Гросул, О.А. Круглова, М.В. Чорна та ін.] ; за ред. Н.О. Власової. Харків : Світ Книг, 2014. 473 с.
6. Оцінка бізнесу та його складових / Цибульська Е.І. Київ : Кондор, 2020. 364 с.
7. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / За заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
8. Підприємництво. Торгівля. Біржова діяльність : наук.-допом. бібліогр. покажч. / [упоряд. О. В. Олабоді, Т. П. Фесун] ; Нац. ун -т харч. технол., Наук.-техн. б-ка. Київ, 2021. 120 с.
9. Алейнікова О. В. Інноваційний та інвестиційний менеджмент : навч. посіб. / О. В. Алейнікова, Н. М. Притула. Київ: ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2016. 614 с.
10. Бутко М. П. Менеджмент інвестиційної діяльності : підручник / [М. П. Бутко, І. М. Бутко, М. Ю. Дітковська та ін.]; за заг. ред. М. П. Бутка. Київ. : Центр учбової літератури, 2018. 480 с.
11. Вовчак О. Д. Інвестиційний менеджмент: підручник / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин. Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2016. 464 с.
12. Дикань В. Л. Біржова діяльність : підручник / В. Л. Дикань, І. Л. Назаренко, Ю. А. Плугіна. Харків : УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
13. Микитюк П.П. Інвестиційний менеджмент : курс лекцій / П. П. Микитюк. Тернопіль: Принтер-Інформ, 2016. 103 с.
14. Мойсеєнко І.П. Інвестування : навч. посіб. Київ: «Знання», 2016. 490 с.
15. Основи біржової діяльності : навч. посіб. / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. Київ : ЦП Компрінт, 2017. 450 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

Вступне фахове випробування за освітньою програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» складається з 30 теоретичних тестових питань.

Питання, що містять один вірний варіант відповіді. Вірна відповідь на питання (20 тестових питань) оцінюється в 3 бали.

Питання, що містять один вірний варіант відповіді. Вірна відповідь на питання (10 тестових питань) оцінюються в 4 бали.

Мінімальна сума балів для успішного складання фахового вступного випробування складає 6 балів. Максимальна сума балів за успішне складання фахового вступного випробування складає 100 балів.

Для підрахунку отриманих на тестуванні правильних відповідей та їх переведення для отримання кінцевого результату використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку тестового балу вступного випробування

Номер питання	Тестовий бал	Номер питання	Тестовий бал
Питання, що містять один вірний варіант відповіді (кожна правильна відповідь рахується в 3 бали)			
1	3	11	33
2	6	12	36
3	9	13	39
4	12	14	42
5	15	15	45
6	18	16	48
7	21	17	51
8	24	18	54
9	27	19	57
10	30	20	60
Питання, що містять один вірний варіант відповіді (кожна правильна відповідь рахується в 4 бали)			
21	64	26	84
22	68	27	88
23	72	28	92
24	76	29	96
25	80	30	100

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол БЕМ-№ 3 від «25 березня» 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за освітньою програмою:

Логістика та митна справа

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

АНОТАЦІЯ

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається «Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ».

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю D7 «Торгівля», освітня програма «Логістика та митна справа».

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D7 «Торгівля», освітня програма «Логістика та митна справа».

Голова робочої групи – Марина МАЩЕНКО, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри підприємництва, торгівлі і логістики, гарант ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Члени робочої групи:

1. Олена СЕРГІЄНКО – доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва, торгівлі і логістики, гарант ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

2. Ірина ЛІСНА - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, торгівлі і логістики.

3. Ігор СОСНОВ – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, торгівлі і логістики.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступне фахове випробування здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.

2. Під час проведення фахового випробування за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.

3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином генерованих засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.

4. У разі виникнення під час складання фахового випробування обставин непереборної сили (повітряна тривога, тощо) абітурієнт повинен негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається членами екзаменаційної комісії в індивідуальному порядку.

5. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.

6. Загальний час проведення фахового випробування займає 40 хвилин.

СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітньою програмою «Логістика та митна справа» складається з 30 теоретичних тестових питань з дисциплін професійної підготовки навчального плану зі спеціальності D7 «Торгівля» освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, а саме: «Основи підприємництва» та «Логістика».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Поняття ринку, попиту та пропозиції. Підприємництво як вид господарської діяльності. Поняття конкуренції та її вплив на підприємницьку діяльність. Форми підприємницької діяльності. Класифікація видів підприємництва. Основні функції підприємництва. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності.

Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності. Підприємницька ідея, її джерела. Зовнішнє середовище підприємницької діяльності. Сутність державного регулювання підприємництва. Державна підтримка підприємництва.

Поняття управління підприємницькою діяльністю. Функції управління підприємницькою діяльністю. Планування діяльності суб'єкта підприємництва. Управління мотивацією персоналу. Організація контролю. Види ділових комунікацій у підприємстві. Методи підприємницького управління. Організаційна структура управління підприємством.

Підприємництво у сфері торгівлі та посередництва. Джерела фінансових ресурсів підприємництва. Поняття витрат підприємницької діяльності. Сутність та значення маркетингу в підприємницькій діяльності. Сутність та види підприємницької культури.

Поняття і сутність логістики. Цілі та завдання логістики. Ключові функції логістики. Допоміжні функції логістики. Матеріальні потоки та їх класифікація. Супутні логістичні потоки та їх класифікація. Логістичні системи, ланки та ланцюги. Принципи логістики.

Цілі, завдання та функції закупівельної логістики. Вибір постачальника. Цілі, завдання та функції виробничої логістики. Порівняльний аналіз традиційних і логістичних принципів управління виробництвом. Штовхаючі та тягнучі системи управління у виробничій логістиці. Цілі, завдання та функції логістики розподілення. Дистрибутивні канали та ланцюги. Цілі, завдання та функції логістики управління запасами. Поняття запасів та причини їх створення. Класифікація запасів. Цілі, завдання та функції складської логістики. Характеристика і класифікація складів. Організація логістичного процесу на складі. Цілі, завдання та функції транспортної логістики. Класифікація видів транспорту та їх порівняльна характеристика. Цілі, завдання та функції сервісної логістики. Види логістичного обслуговування. Цілі, завдання та функції інформаційної логістики.

ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

**Галузь – D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальність – D7 «Торгівля»
Конкурсна пропозиція «Логістика та митна справа»
Рівень вищої освіти - бакалавр**

Зазначте Ваше прізвище, ім'я та по-батькові

Введіть адресу Вашої електронної пошти

Додайте номер контактного телефону

1. Економічною основою підприємництва є: (3 бали)
  - Приватна власність
  - Колективна власність
  - Державна власність
  - Партнерство

2. Специфічними функціями підприємництва є: (3 бали)
  - Виробничо-технологічна, економічна, соціальна
  - Соціальна, економічна, зовнішньоекономічна
  - Виробничо-технологічна, комерційна, збутова
  - Економічна, соціальна, фінансова

3. Вид підприємницької діяльності, який пов'язаний з виробництвом продукції, послуг, інформації тощо, які підлягають реалізації споживачам – це: (3 бали)
  - Виробниче підприємництво
  - Посередницьке підприємництво

- Фінансово-кредитне підприємництво
- Комерційне підприємництво

4. Процес створення умов, які впливають на поведінку людини і дозволяють спрямовувати її в потрібний для організації бік, зацікавити людину в активній сумлінній роботі, відносять до функції: (3 бали)

- Координування
- Організовування
- Мотивування
- Контролювання

5. Що слід розуміти під організаційною структурою управління? (4 бали)

- Склад ланок управління організацією
- Супідрядність управлінських взаємозалежних ланок управління
- Склад підрозділів управління
- Склад і супідрядність взаємозв'язаних управлінських ланок, які забезпечують здійснення функцій і завдань управління організацією

6. Логістика – це... (3 бали)

- Підприємницька діяльність
- Наука і мистецтво управління матеріальними потоками
- Мистецтво комерції
- Наука дослідження ринків збуту

7. Цілями логістики можуть бути: (3 бали)

- Підвищення продуктивності праці
- Зниження енергоємності продукції
- Мінімізація часу доставки
- Зменшення витрат виробництва

8. При розв'язанні питання “зробити чи купити?” вирішальним фактором є: (3 бали)

- Обсяг виробництва
- Види закупівель

- Тривалість виробництва
- Витрати на закупівлю і виробництво

9. Яку вигоду виробникам надає використання каналів розподілення? (4 бали)

- Забезпечення широкої доступності товару, доведення його до цільових ринків
- Збільшення обсягу виробництва продукції
- Закупівлю оптимального обсягу матеріальних ресурсів для виробництва
- Продаж продукції більш надійним і перевіреним споживачам

10. Який із факторів не впливає на підвищення рівня запасів? (4 бали)

- Ненадійність постачання
- Неточне прогнозування попиту
- Надлишкові фінансові ресурси у підприємства-замовника
- Неefективне виробництво

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гой І. В. Підприємництво : навч. посіб. / І. Гой, Т. Смелянська ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Хмельницький нац. ун-т. - К. : Центр учбової літератури, 2013. - 367 с.
2. Донець Л. І. Основи підприємництва : навч. посіб. / Любов Донець, Надія Романенко ; М-во освіти і науки України, Дон ДУЕТ ім. М. Туган-Барановського. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. -315 с.
3. Державна політика розвитку підприємництва в Україні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / З. С. Варналій [та ін.]; ред. К. О. Ващенко ; Міжрегіональна акад. упр. персоналом. - К. : Персонал, 2010. - 305 с.
4. Тирпак І. В. Основи економіки та організації підприємництва : навч. посібник / І. Тирпак, В. Тирпак, С. Жуков ; М-во освіти і науки України, Ужгородський нац. ун-т, Мукачівський держ. ун-т. - К. : Кондор, 2011. - 283 с.
5. Білоцерківський О.Б., Брінь П.В., Замула О.О., Ширяєва Н.В. Логістика : навч. посіб. Харків : НТУ «ХПІ», 2010. 152 с. URL : <https://textbook.com.ua/logistika/1473450848>
6. Кислий В.М., Біловодська О.Д., Олефіренко О.М., Соляник О.М. Логістика: Теорія та практика: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 360 с. URL : https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/38038/1/Bilovodska_Kyslyi_Olefirenko_Solyanyk.pdf;jsessionid=E325BEE5F41B57B89E52087A2AC63185
7. Логістика : навч. посіб. / К.В. Мельникова [та ін.] ; за заг. ред. Ястремської О.М. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 272 с. URL : <http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/12240/1/2015%20Ястремська%20О.%20М.pdf>
8. Марченко В.М., Шутюк В.В. Логістика: підручник. Київ : Видавничий дім «Артек», 2018. 312 с. URL : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/36003/1/Logistyka_Marchenko.pdf

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

Вступне фахове випробування за освітньою програмою «Логістика та митна справа» складається з 30 теоретичних тестових питань.

Питання, що містять один вірний варіант відповіді. Вірна відповідь на питання (20 тестових питань) оцінюється в 3 бали.

Питання, що містять один вірний варіант відповіді. Вірна відповідь на питання (10 тестових питань) оцінюються в 4 бали.

Мінімальна сума балів для успішного складання фахового вступного випробування складає 6 балів. Максимальна сума балів за успішне складання фахового вступного випробування складає 100 балів.

Для підрахунку отриманих на тестуванні правильних відповідей та їх переведення для отримання кінцевого результату використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку тестового балу вступного випробування

Номер питання	Тестовий бал	Номер питання	Тестовий бал
Питання, що містять один вірний варіант відповіді (кожна правильна відповідь рахується в 3 бали)			
1	3	11	33
2	6	12	36
3	9	13	39
4	12	14	42
5	15	15	45
6	18	16	48
7	21	17	51
8	24	18	54
9	27	19	57
10	30	20	60
Питання, що містять один вірний варіант відповіді (кожна правильна відповідь рахується в 4 бали)			
21	64	26	84
22	68	27	88
23	72	28	92
24	76	29	96
25	80	30	100

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол БЕМ-№ 3 від «25 березня» 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту та міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за освітньою програмою:

Готельно-ресторанна справа

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ
2. СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ
3. КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ
4. ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

АНОТАЦІЯ

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається «Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ».

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю І2 «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг», освітня програма «Готельно-ресторанна справа».

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю І2 «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг», освітня програма «Готельно-ресторанна справа».

Голова робочої групи (гарант програми) – СТРИГУЛЬ Лариса Станіславівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу.

Члени робочої групи:

1. ЯКИМЕНКО-ТЕРЕЩЕНКО Наталія Василівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу.

2. ЧАЙКА Тетяна Юріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу.

3. ЖАДАН Тетяна Андріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу.

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступне фахове випробування здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.

2. Під час проведення фахового випробування за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.

3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином згенерованого засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.

4. У разі виникнення під час складання фахового випробування обставин непереборної сили (повітряна тривога, тощо) абітурієнт повинен негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається членами екзаменаційної комісії в індивідуальному порядку.

5. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.

6. Загальний час проведення фахового випробування займає 60 хвилин.

2. СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітньою програмою «Готельно-ресторанна справа» складається з 50 теоретичних тестових питань з дисципліни професійної підготовки зі спеціальності J2 «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг» освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та навчального плану, а саме: «Менеджмент готельно-ресторанного господарства».

3. КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ

1. Зміст поняття «метод менеджменту».
2. Ознаки класифікації методів менеджменту.
3. Специфічні методи, що використовуються в менеджменті.
4. Соціально-психологічні методи управління.
5. Економічні методи управління.
6. Основні типи закладів розміщення.
7. Основні види послуг гостинності.
8. Кроки процесу прийняття рішень.
9. Метод «Дерево рішень».
10. Типи умов при прийнятті рішень.
11. Метод Дельфі.
12. Стиль управління (керівництва).
13. Сутність демократичного управління.
14. Фактор, які впливають на ефективність виконання управлінських рішень.
15. Моделі гостинності.
16. Система обслуговування за європейським планом.
17. Методи обслуговування.
18. Планування як функція менеджменту..
19. Поняття «Стратегія» та її види.
20. Конкурентна стратегія.
21. Управління за цілями.
22. Внутрішні складові організації.
23. Модель організації як колективу, що сформований за принципом поділу праці.
24. Модель організації як складної відкритої ієрархічної системи.
25. Модель організації, що реалізує концепцію заінтересованих груп.
26. Організаційна структура управління підприємством.
27. Рівні управління готельним підприємством.
28. Лінійна організаційна структура управління.
29. Функціональна організаційна структура управління.
30. Лінійно-функціональна (комбінована) структура управління.
31. Змістовні теорії мотивації.
32. Процесійні теорії мотивації.
33. Система мотивації персоналу.
34. Функція мотивації.
35. Теорії мотивації персоналу.

36. Мотиваційна модель Портера – Лоулера.
37. Види стимулювання.
38. Система збалансованих показників.
39. Система мотивації на основі КРІ.
40. Комплекс маркетингу – мікс.
41. Концепція соціально-відповідального (соціально-етичного) маркетингу.
42. Тактико - організаційні заходи гарантування безпеки.
43. Основні цілі готельної системи безпеки.
44. Критерії добору працівників готельно-ресторанного бізнесу.
45. Ефективна кадрова політика.
46. Основі завдання управління кадрами.
47. Методи управління.
48. Методи відбору персоналу.
49. Результати проведення ефективної кадрової політики.
50. Якість трудових ресурсів підприємства.

4. ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Спеціальність – J2 «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг»

Освітня програма – «Готельно-ресторанна справа»

Рівень вищої освіти – бакалавр

Зазначте Ваше прізвище, ім'я та по-батькові

Введіть адресу Вашої електронної пошти

Додайте номер контактного телефону

1. Комплекс взаємопов'язаних операцій, які виконують в певній послідовності і спрямовані на розв'язання конкретних проблем та досягнення поставленої мети, – це ..(2 бали)

- рішення
- управлінський процес
- функція планування
- регулювання
- цикл управління виробництвом.

2. Методи владної мотивації передбачають (2 бали)

- орієнтацію на дисципліну, організаційно-розпорядчі документи та суворе виконання їх
- підтримку стабільності організаційних зв'язків і відносин
- впорядкування функцій управління, обов'язків і прав працівників
- вплив на особистість та колективи з метою зміни ними своїх настанов у трудовій діяльності

3. За роллю в досягненні цілі організації управлінські рішення класифікують на (2 бали)

- стратегічні

- довгострокові
- вибіркові
- тактичні
- координуючі

4. Багатотурова процедура анкетування – це метод (2 бали)

- метод теорії ігор
- аналітично - систематичний метод
- колективний метод
- метод Дельфі

5. Ліберальне (пасивне) управління передбачає – це (2 бали)

- керівник мобілізує групу на колективну розробку рішень і колективну їх реалізацію, організовує систематичний обмін інформацією
- фактична відмова від активного впливу на підлеглих, уникання в прийнятті рішень
- низький рівень вимог до підлеглих, головні засоби впливу – прохання, інформація.

6. Модель узагальнення дій, необхідних для досягнення поставлених цілей на перспективу шляхом координування і розподілу ресурсів фірми – це..(2 бали)

- рішення
- стратегія
- планування
- модель
- метод

7. Увагу до працівників, їхню мотивацію, комунікації, лояльність, участь у прийнятті рішень передбачає (2 бал)

- Модель організації як колективу, що сформований за принципом поділу праці
- Модель механістичної конструкції організації
- Модель організації як складної відкритої ієрархічної системи

Модель організації, що реалізує концепцію заінтересованих груп

8. Потреби взаємозв'язків – це..(2 бали)

потреби розвивати внутрішній потенціал особистості

потреби мати задовільні стосунки з іншими людьми

потреби фізичного здоров'я та добробуту

потреби досягнення

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андренко І. Б., Кравець О. М., Писаревський І. М. Менеджмент готельно-ресторанного господарства: посібник, Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ, 2014. 431 с.

2. Білоусов О. М., Лугінін О. Є., Морозова О. С., Соколова Л. В. Менеджмент туристичної галузі : підруч.. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. 580 с.

3. Менеджмент туризму : Навчальний посібник. / Т. В. Шелеметьєва, С. В. Гресь-Євреїнова. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 216 с.

4. Нечаюк Л.І., Телеш Н.О. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент: навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2003. - 348 с.

5. Давидова О. Ю. Ресторанний менеджмент : підручник/ О. Ю. Давидова, А. І. Усіна, І. В. Сегеда; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х. : ХНУМГ, 2014. – 279 с.

6. Цимбалюк С. О. Рекрутинг персоналу : підручник. Київ : КНЕУ, 2019. 355 с.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Максимальна кількість балів, які отримує учасник фахового випробування за виконані тестові завдання, складає 100 балів. Тестове завдання містить 50 питань, за кожен правильну відповідь вступник отримує 2 бали, неправильну – 0 балів.

Для розрахунку кількості балів, які отримано за результатами тестування, використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку оцінки за результатами вступних випробувань за фахом

Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Значення	Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Значення
1	2	не склав	26	52	склав
2	4	не склав	27	54	склав
3	6	склав	28	56	склав
4	8	склав	29	58	склав
5	10	склав	30	60	склав
6	12	склав	31	62	склав
7	14	склав	32	64	склав
8	16	склав	33	66	склав
9	18	склав	34	68	склав
10	20	склав	35	70	склав
11	22	склав	36	72	склав
12	24	склав	37	74	склав
13	26	склав	38	76	склав
14	28	склав	39	78	склав
15	30	склав	40	80	склав
16	32	склав	41	82	склав
17	34	склав	42	84	склав
18	36	склав	43	86	склав
19	38	склав	44	88	склав
20	40	склав	45	90	склав
21	42	склав	46	92	склав
22	44	склав	47	94	склав
23	46	склав	48	96	склав
24	48	склав	49	98	склав
25	50	склав	50	100	склав

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.
Протокол БЕМ-№ 3 від «25 березня» 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту та міжнародного
бізнесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

_____ Руслан МИГУЩЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за освітньою програмою:

Подорожі, туризм і рекреація

Директор інституту

_____ Тарас ДАНЬКО

Харків 2025

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ
2. СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ
3. КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ
4. ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

АНОТАЦІЯ

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається «Положенням про приймальну комісію НТУ «ХП»».

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю ІЗ «Туризм і рекреація», освітня програма «Подорожі, туризм і рекреація».

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю ІЗ «Туризм і рекреація», освітня програма «Подорожі, туризм і рекреація».

Голова робочої групи (гарант програми) – НОСИРЄВ Олександр Олександрович, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу.

Члени робочої групи:

1. ЯКИМЕНКО-ТЕРЕЩЕНКО Наталія Василівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу

2. ЧАЙКА Тетяна Юріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу.

3. СТРИГУЛЬ Лариса Станіславівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу.

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Вступне фахове випробування здійснюється у дистанційній формі за допомогою засобів Office 365.

2. Під час проведення фахового випробування за затвердженим розкладом необхідно забезпечити ідентифікацію особи здобувачів освіти.

3. Екзаменаційне завдання складається із випадковим чином згенерованого засобами Office 365 набору тестових завдань, які дозволяють діагностувати рівень теоретичної та практичної підготовки потенційного здобувача освіти і рівень його компетентності.

4. У разі виникнення під час складання фахового випробування обставин непереборної сили (повітряна тривога, тощо) абітурієнт повинен негайно повідомити екзаменаторів або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо). За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається членами екзаменаційної комісії в індивідуальному порядку.

5. Підсумкову оцінку формують на основі суми балів, отриманих автоматично за проходження тестових питань екзаменаційного білету.

6. Загальний час проведення фахового випробування складає 60 хвилин.

2. СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне фахове випробування за освітньою програмою «Подорожі, туризм і рекреація» складається з 50 теоретичних тестових питань з дисципліни професійної підготовки зі спеціальності ІЗ «Туризм і рекреація» освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та навчального плану, а саме: «Географія туризму і туристичне країнознавство».

3. КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ

1. Туризм як соціальне явище
2. Вплив на туризм географічних факторів та чинників.
3. Об'єкт/об'єкти та предмет географії туризму.
4. Основні види географічного положення .
5. Етапи становлення, класифікація та функції кордонів.
6. Види територій згідно з нормативами міжнародного права.
7. Типи країн.
8. Види масового й альтернативного туризму.
9. Структура туристичних ресурсів.
10. Природні туристичні ресурси.
11. Оцінка кліматичних і погодніх туристичних ресурсів.
12. Види рекреаційно-туристичних ландшафтів.
13. Суспільні туристичні ресурси.
14. Оцінювання геотуристичного положення географічного об'єкту.
15. Головні географічні чинники розвитку міжнародного туризму.
16. Структура туристичної індустрії.
17. Туристичний район Північна Європа.
18. Визначні культурно-історичні об'єкти Італії.
19. Туристичні центри Великої Британії.
20. Курорти Німеччини.
21. Туристичні регіони Франції.
22. Туристичні центри Швейцарії.
23. Туристичні центри Польщі.
24. Геотуристичне положення України.
25. Природно-заповідний фонд України.
26. Європейське Середземномор'я.
27. Азійсько-Тихоокеанський туристичний регіон.
28. Об'єкти Світової спадщини зі списку ЮНЕСКО.
29. Туристичні центри Японії.
30. Північноамериканський район.
31. Туристичні ресурси країн Центральної Америки.
32. Прикарпатський туристично-рекреаційний регіон.
33. Замки і фортеці України.
34. Районне туристично рекреаційне планування.
35. Бальнеологічні ресурси України.
36. Туристично-ресурсний потенціал України.
37. Географічний регіон та похідні від нього.

38. Рекреаційний ландшафт.
39. Туристично-рекреаційний потенціал Центрального суспільно-географічного регіону України.
40. Туристично-рекреаційний потенціал Придніпровського суспільно-географічного регіону України.
41. Туристично-рекреаційний потенціал ПівнічноЗахідного суспільно-географічного регіону України.
42. Національні туристично-екскурсійні маршрути України.
43. Туристська активність людини.
44. Картографічний метод та форми його використання в географії туризму.
45. Ландшафтні та орографічні туристичні ресурси.
46. Кліматичні курорти та курортні місцевості.
47. Етнічні та етнографічні ресурси.
48. Історико-культурні туристичні ресурси України.
49. Географія ділового туризму.
50. Географічна характеристика міського туризму.

4. ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Спеціальність – ІЗ «Туризм і рекреація»

Освітня програма – «Подорожі, туризм і рекреація»

Рівень вищої освіти – бакалавр

Зазначте Ваше прізвище, ім'я та по-батькові

Введіть адресу Вашої електронної пошти

Додайте номер контактного телефону

1. Об'єктом вивчення туристичного країнознавства є (2 бали)
  - країни, як основні одиниці сучасної соціально-політичної організації світу
  - специфічні просторові аспекти туризму у світі
  - просторова організація і розвиток туризму в окремих країнах.
2. Територіальні відносини в реальному просторі – це відносини... (2 бали)
  - фізико-географічні
  - економіко-географічні
  - соціально-географічні
3. Матеріальні об'єкти, що несуть семантичну та естетичну інформацію і можуть використовуватися в екскурсійно-туристичній діяльності для задоволення специфічних соціальних і рекреаційних потреб особистості – це (2 бали)
  - історичні туристичні ресурси
  - суспільні туристичні ресурси
  - культурологічні туристичні ресурси

4. До громадських подієвих ресурсів належать (2 бали)

- гастрономічні фестивалі
- кінофестивалі
- карнавали
- театралізовані шоу

5. Історико-культурна територія – це..(2 бали)

- систематизовані зведені відомості про території, призначені для відпочинку і відновлення здоров'я людини
- особливе цілісне просторове утворення, де в традиційному природному і соціальнокультурному середовищі зберігаються цінні об'єкти історико-культурної спадщини людства
- сукупність об'єктів та явищ, що презентують історію, культуру та природу окремих країн і регіонів
- сукупність природних, соціальних, інфраструктурних і культурно-історичних передумов, сприятливих для організації рекреаційної діяльності на певній території

6. На яких курортах головним лікувальним чинником є мінеральні та термальні води (2 бал)

- термальний
- кліматичний
- грязьовий
- бальнеологічний

7. До соціальних і демографічних факторів, що позитивно впливають на розвиток туризму, належать...(2 бали)

- підвищення добробуту, рівня освіти, культури, збільшення естетичних потреб населення
- поліпшення (погіршення) економічної та фінансової ситуації
- активна зовнішньоекономічна діяльність держави, процеси глобалізації й інтеграції

8. Собор Іоанна Хрестителя, Башта-синагога Моле Антонелліан, Єгипетський музей – це культурно-історичні об'єкти (2 бали)

- Португалії
- Іспанії
- Італії

9. Згідно підходів, запропонованих Світовою Туристичною Організацією, традиційно виділяють ... туристичних регіонів (2 бали)

- п'ять
- шість
- сім

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Туризм і рекреація : бакалаврський курс: навч. посібн. для студентів спеціальності 242 «Туризм і рекреація» першого (бакалаврського) рівня освіти усіх форм навчання. Частина 1. / за ред. проф. Н. В. Якименко-Терещенко.– Харків: Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. інт». 2023. – 573 с.
2. Аріон О.В., Уліганець С.І. Географія туризму: навчально-методичний посібник. Київ: Альтерпрес, 2013. 266 с.
3. Кузик С. Географія міжнародного туризму. Львів: ЛНУ, 2019. 272 с.
4. Лизогуб В. А . Країнознавство: підручник. Харків: Право, 2019. 384 с.
5. Лизогуб В. А. Країнознавство: курс лекцій. Харків: Право, 2017. 368 с.
6. Стафійчук В.І. Туристичне країнознавство: навч. посібник. Олді плюс, 2020, 808 с
7. Журавльова С. М., Зайцева В. М., Каптюх Т. В. Технологія готельної справи : навчальний посібник. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 264 с.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Максимальна кількість балів, які отримує учасник фахового випробування за виконані тестові завдання, складає 100 балів. Тестове завдання містить 50 питань, за кожен правильну відповідь вступник отримує 2 бали, неправильну – 0 балів.

Для розрахунку кількості балів, які отримано за результатами тестування, використовується шкала, що наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Шкала розрахунку оцінки за результатами вступних випробувань за фахом

Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Значення	Кількість правильних відповідей	Кількість балів	Значення
1	2	не склав	26	52	склав
2	4	не склав	27	54	склав
3	6	склав	28	56	склав
4	8	склав	29	58	склав
5	10	склав	30	60	склав
6	12	склав	31	62	склав
7	14	склав	32	64	склав
8	16	склав	33	66	склав
9	18	склав	34	68	склав
10	20	склав	35	70	склав
11	22	склав	36	72	склав
12	24	склав	37	74	склав
13	26	склав	38	76	склав
14	28	склав	39	78	склав
15	30	склав	40	80	склав
16	32	склав	41	82	склав
17	34	склав	42	84	склав
18	36	склав	43	86	склав
19	38	склав	44	88	склав
20	40	склав	45	90	склав
21	42	склав	46	92	склав
22	44	склав	47	94	склав
23	46	склав	48	96	склав
24	48	склав	49	98	склав
25	50	склав	50	100	склав

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» в шкалу 100-200 балів згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2025 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.
Протокол БЕМ-№ 3 від «25 березня» 2025 р.

Голова вченої ради ННІ ЕММБ

Тарас ДАНЬКО